

OKRUGLI STOL

„Strateški značaj HRT-a u uvjetima punopravnog članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji“

u organizaciji Nacionalnog odbora održan 3. studenog 2010. godine

– naglasci s rasprave -

Skupu su se uvodno obratili predsjednik Hrvatskog sabora g. Luka Bebić, te predsjednica Nacionalnog odbora prof. dr. sc. Vesna Pusić.

VLADIMIR DROBNJAK, glavni pregovarač:

- Pitanje državnih potpora u segmentu javne televizije – Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje
- Poglavlje 10. - već zatvoreno poglavlje Informacijsko društvo i mediji – jedno od mjerila je bilo provođenje javne rasprave o načinu izbora članova Programskog vijeća HRT-a – države članice su verificirale to mjerilo
- Pri izradi novog zakona vodilo se računa o tome da se predloži model koji na adekvatan način osigurava neovisnost HRT-a od bilo kakvog političkog utjecaja, a ono što se tom prigodom u javnoj raspravi čulo korišteno je također u izradi zakona.
- Zakon uređuje položaj HRT-a u novom digitalnom okruženju što je vezano uz ispunjavanje obveza o završetku procesa prelaska s analognog na digitalno emitiranje.
- Radi se s ciljem da HRT kao stabilna, javna radiotelevizija, sa stabilnim prihodima i neovisnim a učinkovitim menadžmentom bude u potpunosti spremna za djelovanje u uvjetima članstva u Europskoj uniji, članstva koje više nije daleko.
- Prije tog članstva, od HRT-a se očekuje da odigra važnu ulogu u prezentiranju konačnih rezultata pregovora, i objašnjavanju javnosti svega što Hrvatskoj donosi članstvo u Europskoj uniji.
- HRT je jedna od najvažnijih institucija od koje se očekuje promocija medijske i kulturne raznolikosti, sve su to načela koje afirmira Europska unija, a koje Hrvatska u potpunosti prihvaća.
- HRT osim ispunjavanja javne funkcije u smislu informiranja, ispunjava i važnu javnu funkciju promicanja kulturnih, sportskih, obrazovnih, znanstvenih i brojnih drugih sadržaja, jednostavno rečeno HRT ostaje najvažnije mjesto i za proizvodnju, emitiranje, promociju hrvatskih kreativnih potencijala.

PAUL VANDOREN, šef Misije EU u RH

- Treba naći kompromis između zemalja članica i onih koji donose odluke u Europskoj uniji, te nove direktive uvode fleksibilniji prostor za publiciranje, prava, slobode za građane i zaštitu europskih vrijednosti, kao što je rekao glavni pregovarač važno je da se držimo fundamentalnih europskih vrijednosti.
- Direktiva modernizira pravila europske industrije i daje opći pregled servisa medija.
- U kontekstu poglavlja 8., Zakon o HRT-u, treba uskladiti sa EU zakonodavstvom, što se događalo i u brojnim drugim zemljama i parlamentima,
- Više od 22 milijarde eura pokriva ukupno emitiranje svih zemalja članica.

NINA OBULJEN, državna tajnica u Ministarstvu kulture

- Hrvatski sabor je prošle godine u 12. mjesecu donio novi Zakon o elektroničkim medijima, po kojem je Hrvatsko zakonodavstvo u cjelosti usklađeno sa novom direktivom EU,
- Zakon je isto tako donošen u dva čitanja, u vrlo širokoj javnoj raspravi i u ovom trenutku je jedan od modela zakona kako primijeniti tu novu direktivu.
- Usklađivanje s pravilima o državnim potporama znači - da bi se omogućilo javnom poduzetniku ili javnoj radioteleviziji da prima pristojbu, dakle da bude kompenzirana bez obzira je li to kroz državni proračun ili izravnim ubiranjem pristojbe za svoju javnu funkciju, njoj se mora povjeriti ispunjavanje tih obveza i one se moraju precizno definirati,
- Drugi princip, koji je bilo isto tako na početku važno staviti je bez obzira što javna radiotelevizija prima državnu potporu to ne smije ograničiti njenu samostalnost i neovisnost u svakom smislu i u smislu financiranja iznad svega koja je preduvjet toga da se može osigurati i svaka druga neovisnost.
- Novi Zakon se na neki način naslanja na zakon iz 2003. no, izmjene su bile toliko velike da je bilo potrebno donositi novi Zakon. Novi zakon nije bio zahtjev EK – međutim kada se počelo raditi i kada se vidjelo o kolikim će se izmjenama raditi onda je odlučeno da će biti puno preglednije pisati novi Zakon nego raditi na dosadašnjem Zakonu.
- Ovim Zakonom se na neki način precizira ono što HRT obavlja, osim dva opća televizijska kanala i dva specijalizirana televizijska kanala, u skladu sa Strategijom Vlade Republike Hrvatske o prelasku s analognog na digitalno emitiranje i isto tako osigurava se tri nacionalna i osam regionalnih radijskih programskih kanala. Zakonom se omogućuje i da HRT pokreće i sve ostale usluge, međutim, pokretanje tih novih usluga morati će biti specificirano ugovorom i tada će se morati procijeniti na koji način eventualno to novo pokretanje usluga utječe na tržište.
- Zakon donosi neke novine, vezane uz poglavlje 8. i pravila o državnim potporama na način da vrlo precizno definira što su to komercijalne aktivnosti HRT-a, što su javne aktivnosti, što su komercijalni a što javni prihodi i uz obvezu razdvajanja u knjigovodstvenom smislu, što donosi preduvjete za transparentnije poslovanje HRT-a, a što je preduvjet da bi HRT primao sredstva iz državne potpore.
- Vezano uz programska načela, Zakon se naslanja na tekst sadašnjeg Zakona koji je donesen 2003. godine, međutim, došlo je do značajnih proširenje u dijelu definicije sadržaja i funkcije javnih usluga – uvodi se test javne vrijednosti – što je izravno vezano uz državne potpore. HRT će morati za svaku uslugu moći dokazati da tom uslugom ispunjava javnu funkciju onako kako je definirana u Zakonu što će imati za posljedicu, ne samo da će HRT vjerojatno kvalitetnije ispunjavati svoju javnu funkciju, ali i da će tijelu nadzora - Programskom vijeću biti lakše obavljati posao, jer će imati puno jasnije parametre po kojima će pratiti ispunjavanje tih postavljenih kriterija i standarda.
- Od prvog do drugog čitanja bilo je samo manjih izmjena u dijelu koji se tiče definicije sadržaja funkcije javnih usluga, a trudilo se usvojiti veći dio onoga što je bilo izrečeno u saborskoj raspravi.
- Jedno od pitanja koje je izravno vezano uz poglavlje 8 je pitanje tretmana sportskih sadržaja i to je sada precizno riješeno novim zakonom, tako da neće biti nedoumica oko toga što HRT može a što ne može raditi.
- Vodilo se računa o tome da HRT-u kao javnom servisu i onome koji je u prvom redu tu da bi zadovoljavao interese javnosti i za to prima pristojbu moraju biti nametnuta i stroža pravila u odnosu na ispunjavanje kvota za europska djela, za nabavu europskih djela neovisnih proizvođača i isto tako vodilo se računa i o kvotama za hrvatsku glazbu. O tome se vodila široka javna rasprava i došlo se do nečega što će u odnosu na sadašnje potencijale HRT-a biti moguće postići,

a što će isto tako zadovoljiti potrebu da HRT doista bude osnovno mjesto koje producira, afirmira i promovira sve proizvode hrvatskih kreativnih industrija.

- Jedna od najvažnijih inovacija ovog Zakona je ugovor. Ugovori postoje u većem broju europskih država, a najpoznatiji je naravno čarter BBC-a. Kroz javnu raspravu se došlo do zaključka da je to nešto što će omogućiti da se fokus HRT-a na javnu funkciju u pojedinim vremenskim razdobljima puno bolje definira. Detalji oko sklapanja ugovora pregovaranja ugovora itd. isto tako nisu se mijenjali u odnosu na prvo čitanje u većem dijelu svog sadržaja.
- Dva pitanja koja su kroz javnu raspravu pobudila najviše interesa su pitanje upravljanje i pitanje nastupa HRT-a na komercijalnom tržištu. Što se tiče upravljanja u prvom čitanju su dobiveni vrlo jasni naputci Sabora kako Sabor vidi da bi trebalo riješiti pitanje upravljanja. Odlučilo se odustati od predloženog modela da udruge biraju izravno predstavnike Programskog vijeća, te se zadržalo model koji postoji i sada uz određena poboljšanja posebno u dijelu definiranja sukoba interesa i u dijelu definiranja da jedan dio članova Programskog vijeća mora biti iz određenog područja koja su vezana uz rad i djelatnost HRT-a - jedan predstavnik novinara, jedan predstavnik medijskih stručnjaka, audiovizualne djelatnosti, glazbe, udruge branitelja itd.
- Što se tiče nadzornog odbora finalni prijedlog je vođen raspravama i značajnom reakcijom u javnosti oko predloženog modela da Vlada na neki način bude uključena u predlaganje članova odbora. Odlučeno je da se i ovaj dio ostavi u cijelosti Odboru za informatizaciju i medije Hrvatskog sabora, koji će imenovati članove nadzornog odbora.
- Ta dva tijela će na zajedničkoj sjednici birati upravu HRT-a. To je jedno od pitanja koje nije uređeno niti jednim europskim propisom – država može samostalno odrediti kako želi organizirati upravljanje svojim javnim radiotelevizijskim servisom. Kod nas je zadnjih godina bila vrlo oštra crta između poslovnog upravljanja HRT-om i upravljanja programom. To je između ostalog stvaralo i određene poteškoće što se vidjelo iz brojnih dokumenata koje je sam HRT izrađivao u proteklim godinama, vezano uz potencijalno reorganiziranje. U tom smislu je tražen model oslanjajući se na koncept koji se, zatvarajući poglavlje 10., na neki način afirmirao kao nešto što je u ovom trenutku za hrvatsko društvo najbolje, osigurati da dođemo blizu modela gdje postoji jedno tijelo koje nadzire i financije i upravljanje programom. I išlo se sljedećom logikom: ako tijelo nadzora u prvom redu nad poslovanjem i Programsko vijeće spojimo na zajedničkoj sjednici i damo im mandat da izaberu upravu, takva će uprava imati mandat da se bavi na neki način i poslovanjem, ali i onime što je output ili vanjski proizvod HRT-a, a to je program.
- Novina koju treba spomenuti je povjerenik za korisnike usluga HRT-a kojeg će imenovati Programsko vijeće i koji će imati aktivnu ulogu u komunikaciji s građanima u smislu nadzora nad tim da li građani smatraju da se izvršava javna funkcija onako kao što je to predviđeno.
- Pitanje financiranja HRT-a – vodilo se principom da se mora osigurati što veća financijska stabilnost HRT-a. Analizirajući tijek prihoda HRT-a u posljednjih pet godina vidjelo se da bez obzira što je tada zakon bio puno liberalniji u smislu ispunjavanja javne funkcije, HRT je imao puno više prostora komercijalnim programima se natjecati sa komercijalnim nakladnicima, da je udio HRT-ovih prihoda od oglašavanja u odnosu na pristojbu kontinuirano padao. To nema veze s ekonomskom krizom, jer je u uvjetima dok je tržište značajno raslo udio HRT-ovim prihoda kontinuirano padao. Stoga se išlo logikom da se u prvom redu osigura da se osnovni operativni trošak HRT-a, mora osigurati iz pristojbe, a da nastup HRT-a na tržištu mora biti nešto o čemu HRT neće ovisiti. Međutim, nastup HRT-a na tržištu sa precizno definiranom javnom funkcijom i činjenicom da komercijalne prihode može koristiti samo za javnu namjenu stvorit će od HRT-a jamac stabilnosti tržišta.
- Vezano uz poglavlje 8. - nema više automatizma kao što je to bilo do sada da je pristojba 1,5% prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, HRT prikupi pristojbu pa odlučuje što će sa tim novcem raditi. Sada je logika obrnuta – HRT predloži svoj program potpiše se ugovor i nakon toga utvrđuje se visina pristojbe koja može biti do maksimalno 1,5%. To je nešto što je izravno vezano uz provedbu i primjenu pravila o državnim potporama.

- Zakon predviđa i važnu ulogu Vijeća za elektroničke medije kojemu će se značajno proširiti ovlasti u odnosu na HRT, pogotovo u dijelu nadzora nad trošenjem državne potpore.

HRVOJE HRIBAR, v. d. Ravnatelja HAVC-a

- Prostor javnih medija ili javni medijski prostor je dragocjen resurs, simbolički, kulturni, društveni, gospodarski resurs u bilo kojoj europskoj zemlji, a naročito je to tako u zemlji koja je većinu svojih javnih resursa već prepustila na upravljanje stranom kapitalu.
- Sabor upravlja ovim područjem kroz značajno djelovanje nadležnog odbora koji ima u svojem mandatu postavljanje ključnih kadrovskih rješenja koji onda kroz različita vijeća, kroz Programsko vijeće HRT-a, i kroz Nadzorno vijeće HRT-a, kroz Vijeće za elektroničke medije ustvari apsolutno određuje pravila igre i sudbinu te utakmice.
- Nadovezavši se na g. Drobnjaka koji je jasno definirao ono što unutar okvira za sliku koji se zove Europska konvencija o audiovizualnim medijima, odnosno Direktiva o audiovizualnim medijima, stoji pisano za nas kao zemlju kandidata. Stoji pisano da ukoliko želimo da javna televizija zadrži taj stupanj javnih privilegija ona mora postići određeni stupanj transparentnosti, određeni novi stupanj urednosti, a ne raspravlja se o o intenciji da se javna televizija rasforima, uništi, reducira, stavi na marginu.
- Ta debata nije debata između Europe i Hrvatske. To je naša unutrašnja hrvatska debata koja se sa neobično napornim intenzitetom vodi unazad godinu dana. I postavlja se pitanje jedanput da li Hrvatskoj televiziji treba reducirati pretplatu na 50%? Da li Hrvatskoj televiziji treba prinudno naplatiti nekakav retroaktivni dug? Tako da kada se te stvari stave na kup jasno je da postoji neka vrsta značajne ofenzive da se Hrvatska radiotelevizija makne sa medijskog tržišta i da se njezin značaj umanj. Hrvatska radiotelevizija je sasvim sigurno jedna značajno zapuštena ustanova, ustanova u krizi koja traje 20 godina, ustanova koja je podložna raspravi, analizi, glavobolji, kukanju. I velik je zadatak srediti Hrvatsku televiziju. Međutim, ono što g. Hribar postavlja kao pitanje Hrvatskom saboru je da li je Hrvatska televizija doista jedina na medijskoj sceni i što je sa drugom stranom medijskog pola? Jednako kao što možemo postaviti pitanje financiranja HRT-a možemo postaviti i pitanja financiranja privatnih televizija.
- Hrvatskom saboru su bitni zakoni koje je donio. U srpnju prije tri i pol godine primjerice Hrvatski sabor je i to jednoglasno donio Zakon o audiovizualnoj djelatnosti koji normira odnose i nameće obaveze sudionicima. Da li se taj zakon poštuje? Ne. Taj zakon se sustavno gazi. Prije godinu dana ponovo jednoglasno Hrvatski sabor je donio Zakon o elektroničkim medijima. Da li se taj zakon poštuje? Taj zakon se ne poštuje.
- Misli da bi debatu trebali početi s time da se u Hrvatskoj zakoni počinju provoditi upravo po ovom modelu na koji se pozivamo, a to je rekli smo europski model.
- Komercijalne televizije koje su ravnopravni igrač na europskom terenu i u europskom medijskom prostoru u europskim državama posluju pod određenim uvjetima. Oni su korisnici javnog prostora i oni svojoj sredini to vraćaju ispunjavajući određene obaveze koje su zapisane u europskim zakonima kao što su zapisane i u hrvatskom zakonu. Od komercijalnih televizija se očekuje da svojoj sredini vrate određenim programskim sadržajem, određenom programskom shemom i da zadovolje interese sredine. Od komercijalnih televizija se na ekonomskoj razini očekuje da sudjeluju u audiovizualnoj industriji sredine u kojoj djeluju. Zbog toga postoji odredba o nezavisnim televizijskim proizvođačima. Od komercijalnih televizija se očekuje da participiraju direktno u proizvodnji strateških audiovizualnih proizvoda. Mi u Hrvatskoj imamo situaciju u kojoj komercijalne televizije jednostavno zakone ne provode i ponašaju se kao da su iznad države.
- Ono što je nužno da bismo ušli u raspravu o ovom problemu ili da bismo počeli rješavati ovaj problem je to da se zakoni na neki način poštuju. Hrvatski sabor je uključen u ovu temu na još jedan način - zakon kako je sročen na neki način ponovo Hrvatskom saboru i nadležnim odborima stavlja na pleća teške mandate, vrlo teške izbore i na neki način ukoliko se ne pronađu modeli da se struka i parlamentarni zastupnici tješnje prate, ukoliko se ne pronađu modeli

posredovanja u fazama kao što su sastavljanje ugovora između Ministarstva kulture i Hrvatske radio televizije misli da nećemo daleko dospjeti. Imamo neka dosta loša iskustva sa imenovanjima i mandatima i misli da bi se trebalo razmisliti o novom modelu stručne suradnje i prakse i predstavljanja strukovnih tijela i strukovnih organizacija.

- Televizije su kompleksna industrija koja involvira nevjerovatan raster struka i cehova. Međutim, da se negdje nađu tri čovjeka koja će pokrenuti televiziju to bi bili jedan novinar, jedan producent, jedan audiovizualni autor. Dakle, na neki način treba se okrenuti toj jezgri. U Hrvatskom audiovizualnom centru i u struci se zaista nudi pregršt stručnih znanja i g. Hribar smatra da treba pokušati korak po korak rekonstruirati tu razbijenu vazdu koja se zove hrvatski medijski prostor. Ono što je bitno je da se iz ove jednostrane slike treba iskoračiti 10 koraka unazad i ono što ćemo vidjeti je jedan ugrožen medijski prostor, jednu zemlju u krizi, jednu situaciju u kojoj imamo tri televizije sa nacionalnom koncesijom, svaka sa svojim problemima, svaka sa svojim propustima i te tri stvari možemo i moramo rješavati jedino zajednički. Tri ključne obveze komercijalnih televizija su: sudjelovanje u javnim potrebama koje naše televizije koje ne proizvode niti jedne jedine minute dječjeg programa, koje ne proizvode niti jedne jedine minute dokumentarnog programa, koje ne participiraju u nacionalnoj industriji iznajmljujući usluge lokalnih producenata ne čine. Postoji jedna jedina javna obaveza kojoj su se oni otvorili a to je proizvodnja informativnog programa i eksponiranje političara kao likova. Na taj način g. Hribaru se čini da, obraćajući se ljudima iz Hrvatskog sabora na neki način govori ljudima koji su pod stanovitim pritiskom tih medija u predizbornoj godini.
- U raspravi o oglašavanju na televiziji se stalno govori o jednoj zemlji koja je to doista provela, a to je Francuska. No zaboravlja se spomenuti da je Francuska svaki euro kojeg je uzela na taj način javnoj televiziji nadoknadila iz državnog proračuna i parafiskusom koji je nametnula telekomima.
- G. Hribar smatra da, dok nećemo u Hrvatskoj imati rigoroznu javnu programsku shemu komercijalnih televizija, teško možemo na ovaj način nekritički dijeliti packe ovoj drugoj strani.
- S druge strane, s obzirom na ukupne kapacitete Hrvatske, s obzirom na to da smo malo tržište, jasno je da nikakvi ustupci komercijalnim televizijama, ovakvim kakve mi danas imamo, nikakvo oduzimanje Hrvatskoj televiziji da bismo podarili neke prihode od *advertisinga* tim dvama stranim televizijama u Hrvatskoj, neće stvoriti odnose u kojima će te dvije malene televizije moći doista generirati program koji je potrebit hrvatskoj javnosti, jednostavno zato što je audiovizualna proizvodnja skupa, zato što smo mi s audiovizualnom proizvodnjom deficitarni, pali smo ispod razine kulturno vrijedne proizvodnje koju smo imali u doba Savke Dapčević Kučar, o tome postoje podaci, mi smo danas na 30, 40%, to su istraživanja naših stručnjaka, kulturno vrijedne proizvodnje, koja je minimum europskog standarda i koja nam je potrebna.
- Posljednji apel hrvatskim saborskim zastupnicima - ne saturirajte taj jedan hrvatski medijski prostor, sačuvajte hrvatsku audiovizualnu industriju, to je gotovo jedna od posljednjih industrija koju imamo i jedina koja zaista ima realnu mogućnost rasta, i čuvajte hrvatski javni prostor. živimo u vrijeme kada je hrvatski javni prostor naprosto ugrožen na svim razinama, kao urbanistički prostor, kao medijski prostor, kao prostor zdravstva, kao prostor kulture i u ovoj ognjici predizbornoj apeliram na vas da ne učinite neku kobnu grešku.

ALENKA LISINSKI, glavna urednica T-portala:

- Sjedeći neki dan na sjednici HAVC-a (hrvatsko audiovizualnog centra) bila je izuzetno ugodno iznenađena premda je rasprava bila vrlo oštra i dramatična, jer joj se čini da je to ovako jedna od rijetkih prilika u hrvatskom društvu da su se za istim stolom okupili dionici, koji doista poneki od njih nemaju ni izbliza kratkoročno iste interese, no svim su dugoročno interesi isti. Slično je sa dionicima Hrvatske radiotelevizije. Dionici su naravno prvenstveno svi građani i građanke koji imaju pravo na ovaj servis i čijim se sredstvima ovaj servis i održava. Međutim tu je i

audiovizualna industrija, glazbena industrija, kulturna industrija, najrazličitiji predstavnici civilnog društva, udruga, itd., posebnih interesa u društvu, sve je to zapisano i u ovom zakonu i po mišljenju gđe. Lisinski čak na neki način možda i previše regulirano

- Što se dogodilo zapravo u posljednjih 20 godina sa Hrvatskom radiotelevizijom? Formalni opis bi rekao slijedeće – da se nekadašnja državna televizija koja je emitirala službene partijske stavove, ali je pri tome imala i vrlo kvalitetan glazbeni, dramski, sportski program, itd. našla u višestranačkom sustavu, a ubrzo i u komercijalnom kompetitivnom okruženju. Ta državna televizija nije se 90 tih pretvorila u javnu televiziju ona je i dalje ostala državna, hrvatska javnost i hrvatsko društvo se zatvorilo, a ponekad i zbog ratnih zbivanja otvoreno javno se govorilo da zbog posebnih interesa u okviru rata sloboda, odnosno iskazivanje pluralizma stavova u vezi javnog interesa i nije moguća. S pojavom komercijalnih televizija na neki način dodatno se suzio prostor HRT-a jer su one ušle i u programske, ali i u oglašivački dio televizijskog kolača.
- Pitanje za sve je da li bi HRT doista ispunjavao svoju funkciju javnog servisa i da bi doista postao javno dobro u cijelom društvu mora postojati konsenzus o njegovoj misiji i viziji, odnosno još važnije mora postojati nadstranačka politička volja da se ta misija i vizija ostvari, a ta volja podrazumijeva konačno odustajanje da televizija odrađuje bilo čije kratkoročne ne samo političke nego i ekonomske interese.
- Ova volja, misija, a koja po mišljenju gđe. Lisinski mora izaći iz same televizije, iz šireg građanskog konteksta, dakle civilnog društva jer zakon je samo njen preduvjet da se ona izgradi, opisana je na neki način u zakonu, ali nije izašla iz same organizacije koja taj program proizvodi. Ta misija i vizija mora biti pritom i dugoročno opredjeljenje, i to ozbiljno opredjeljenje sa televizijom i radijom koji pripada svim građanima, koji je istinski javni servis i što je već uz sam zakon i ucrtano.
- Kako je to moguće ostvariti kada mi je u Hrvatskoj do relativno nedavno teško bilo imati konsenzus oko bilo kojeg javnog interesa. U posljednje vrijeme se to na neki način mijenja. Manipulacija i s najboljom voljom i sa najboljim mogućim zakonom u kojem će biti i sređena upravljačka prava HRT-a, u kojem će biti sređena njena komercijalna pozicija na tržištu vis-a-vis oglašavanja - ukoliko zajednički ne radimo na toj političkoj volji da živimo u drugačijem društvu, imamo radioteleviziju koja će istinski ispunjavati svoju funkciju, nijedan nam zakon neće pomoći, odnosno nijedan zakon taj posao ne može obaviti umjesto nas. To najbolje znaju svi oni novinari, urednici i drugi djelatnici HRT-a od kojih su mnogi sjajno i profesionalno kroz svih ovih 20 godina radili svoj posao. HRT ne pripada samo svojim zaposlenicima, još manje pripada partikularnim izbornim pobjednicima. On pripada svima nama.
- HRT zapravo ne živi svoju upravljačku krizu koliko živi krizu svojeg identiteta, a upravljačka kriza je samo posljedica krize identiteta.
- Što se tiče Zakona nadzorni odbor koji je novina i koji će brinuti o tome da financiranje bude transparentno, gđi. Lisinski se čini da je previše politiziran i da je premalo pažnje posvećeno unutar zakonskog teksta mogućim konfliktima interesa i to ne samo političkim nego i ekonomskim konfliktima interesa budućih članova nadzornog odbora. Posebno ako se uzme u obzir da je javni servis u vlasništvu svih građana i građanki i da zakon, odnosno Sabor kao vrhovno zakonodavno tijelo ima taj mandat da odredi kako će taj nadzorni odbor izgledati.
- Čini joj se ključnim da ovaj novi zakon doista ne smije biti kaznena hajka na HRT i sve njegove "grijehe" i sve ono što su građani, gledatelji, birači, predstavnici posebnih društvenih grupa mogli biti ljuti ovih godina već da HRT doista mora ostati financijski stabilna institucija da bi mogla provoditi svoj program, ali također da bi mogla provesti i restrukturiranje koje se bez te financijske stabilnosti ne može provesti. Dakle, samo snažan HRT se može propisno restrukturirati, a potom ulagati u igrani i dokumentarni i obrazovni, dječji i druge programe, i u programe koji će štiti i jačati hrvatski jezik, identitet, kulturu i sve ono što piše u programskim smjernicama.
- BBC je dobar primjer kako restrukturiranje nije samo pitanje otkaza, broja zaposlenika, smanjenja troškova. Troškovi se smanjuju na različite načine i stoga gđa. Lisinski pozdravlja

ulazak 15%-ne obveze za vanjske produkcije jer je to nešto što oživljava scenu, što organizaciju može činiti tanjom i efikasnijom. Npr. televizije u EU u prosjeku emitiraju 37% programa od nezavisnih producenstskih kuća, a početkom ožujka ove godine BBC je objavio da će povećati narudžbu programa od neovisne produkcije na najmanje 50%. Naime, sadašnja zakonska obveza BBC-a je 25%. Razlog za povećanje, direktor BBC-a Mark Thomson je pronašao u analizi televizijskog tržišta koji je napravila poznata konzultantska kuća Deloitte koja je ustvrdila da je nepobitno da je igrani program neovisnih producenstskih kuća jeftiniji, ekonomski isplativiji u konačnici i kvalitetniji od onoga koji je proizvodnje same televizijske kuće. BBC je kao jedan od razloga za povećanje narudžbi naveo i trenutnu gospodarsku krizu koju su komercijalne televizije zbog uštede zatvorile brojne programe i radna mjesta pa je na taj način BBC ispunjavao svoju dodatnu javnu zadaću a to je da daje šansu nezavisnim produkcijama i potiče očuvanje i zapošljavanje u sektoru svoje vlastite kreativne industrije, to je ono što zapravo govorimo kada govorimo o filmu i nezavisnoj televizijskoj produkciji. Vezano uz vrijednosti koje BBC ima, tamo postoji charter, odnosno ugovor na koji se naslanja, a koji seže daleko u povijest, ali iz tog temeljnog zakonskog okvira proizašle su vrijednosti koje je proglasio sam BBC i kojeg se oni drže, svoju misiju koja glasi da treba obogatiti ljudske živote s programima i servisima koji informiraju obrazuju i zabavljaju. Jednostavno ali strahovito važno obećanje gledateljima, povjerenje kao temelj nezavisnost, objektivnost, ponos na proizvodnju kvalitetnih sadržaja. Kvalitetni sadržaji također mogu biti tržišno kompetitivni, nije ideja u tome da se HRT makne sa scene proizvodnje, bilo zabavnog programa.

- Gđa. Lisinski smatra da je ključno da se ljudi na HRT-u kada zaista dobiju mandat da se posvete tim vrijednostima koji će sami iznjedrili određivanju svog mandata a ne zakonskom tekstu. I zato misli da moramo svi zajedno, sve društvene elite, svi građani napraviti mnogo širi napor od samog donošenja zakona koji će biti naš preduvjet do ulaska u Europsku uniju jer sama Europska unija nema ionako unificiran pristup javnim televizijama izuzev nekoliko direktiva, da se mora napraviti napor da bi HRT prestao biti političkim ili klijentelističkim plijenom.
- Istovremeno vjeruje da HRT i njegovo vodstvo mora snaći snage za proglašenje vlastite misije, koju će smatrati ambicioznom izazovom, provesti restrukturiranje a poslovno ponašanje uskladiti sa odgovornim pristupom kakve imaju profitabilne kompanije, znači brinuti o javnom interesu a iznutra se prema rashodima ponašati kao kompanija koja mora pokazati mjerljivi rezultat.

MARINA ŠKRABALO, MAP savjetovanja:

- Ključna poruka je da mi kao društvo trebamo odgovorne političare koji razumiju i aktivno promiču takva pravila igre, takav zakonski okvir i takva pravila političkog i poslovnog ponašanja koja osiguravaju opstanak javne televizije po načelima da je javni radiotelevizijski servis previše važan za opstojnost naše političke zajednice, našeg kulturnog identiteta i društvene kohezije da bi ga se smjelo prepustiti tržištu, privatnoj inicijativi i nizu partikularnih interesa.
- Bez javnog medijskog servisa nema javne sfere, a bez javne sfere mi jednostavno nemamo demokraciju. Znači javna sfera je ključna karika između građana i institucija vlasti i prema tome javni medijski servis sam po sebi predstavlja javno dobro, stoga se niti jedno društvo koje se smatra demokratskim jednostavno ne može priuštiti neuspjeh tržišta, tzv. *market failure* u pogledu opstojnosti javnih medija, te iz tog razloga nužno osigurati politički ekonomske uvjete za njihovu održivost, nezavisnost i izvrsnost te široki društveni utjecaj.
- U tom smislu, o javnoj radioteleviziji se mora govoriti, razmišljati na isti način kao što se razmišlja o vodi, o sigurnosti o slobodi. HRT je strateški resurs za koji smo mi odgovorni kao ovo društvo, ako želimo funkcionirati kao politička i kao kulturna zajednica i u tom smislu odgovornost je kako na građanima i na javnosti, koji po pitanju opstanka i funkcioniranja javne radiotelevizije ne smiju biti pasivni, tako je to odgovornost političara i političarki, koji se trebaju izdići iz svojih partikularnih interesa koliko god oni bili časni i nepobitni. To je moguće, može se spojiti, samo je pitanje što ima prioritet. U tom smislu bi gđa. Škrabalo kao prvo definirala kao

odgovornost političara, to da bi odgovorni političari trebali biti glavni podupiratelji, saveznici, promotori javne radio televizije lišene svakog oblika pritiska, prisile, ovisnosti, o političkoj i ekonomskoj eliti, političkim strankama, privrednim magnatima i uz njih vezanim interesnim grupama i lobistima.

- Za odgovorne političare javna radiotelevizija je saveznik, ne samo javnosti već i političara samih. I to ne kao izvor pohvala, već upravo kao generator imuniteta političke elite na zlouporabe moći, te imuniteta javnosti na apatiju i odricanje od odgovornosti sudjelovanja u kontroli vlasti i javnoj raspravi.
- U hrvatskim uvjetima ulogu odgovornih političara trebamo gledati kroz tri točke kada se radi o javnoj radioteleviziji. Trebamo pogledati što je to što u prvom redu pristojni političari nikako ne bi smjeli činiti kako bi izbjegli nanošenje štete javnoj radioteleviziji, znači to je ona politika izbjegavanja ili smanjenja štete. Drugo, što je to što bi odgovorni političari trebali činiti protiv aktualne političke, poslovne pa i medijske kulture klijentelizma koja generira ovisnost javnog RTV servisa o politici i komercijalnim interesima, te onda treći iskorak, a to je što bi odgovorni političari i političarke trebali činiti za izgradnju nove političke kulture odgovornosti javnog dijaloga i participaciji javnosti u pitanjima od našeg zajedničkog interesa. A to znači što bi odgovorni političari trebali činiti za centralnu poziciju HRT-a kao generatora te javne sfere.
- Kao što je to definirano u više deklaracije i preporuka Vijeća Europe, a posebice u deklaraciji odbora ministara o jamstvima nezavisnosti javnim RTV servisima iz '96. godine, preporuci parlamentarne skupštine iz 2004. o javnim RTV servisima te rezoluciji iz 2008. o pokazateljima medija u demokraciji kao nizu drugih dokumenata i smjernica UNESCO OSSA kojih je podsjetimo se i RH sudionica i potpisnica i obveznica. Javni medijski servisi trebaju biti de iure i de facto zaštićeni od političkih i ekonomskih upliva u svakodnevno upravljanje i uređivanje programa. To je osnovna postavka koja se ponavlja u svim ovim izuzetno važnim dokumentima koji u jednakoj mjeri definiraju naš zajednički europski, politički, kulturni prostor kao što to čine i smjernice EU.
- Uz dužno poštovanje prema svim direktivama koje se bave politikom tržišnog natjecanja nemojmo zaboraviti da je naša odgovornost spram Hrvatske u Europi isto tako odgovornost spram generiranja i provedbe svih ovih smjernica koje se odnose na visoke standarde zaštite slobode medija i javne sfere koje promiče Vijeće Europe. U tom se pogledu treba reći da je ono što je u skladu sa tim standardima je da su u prvom redu od pristojnih političara očekuje da ni na koji način implicite ili eksplicite ne očekuju privilegirani tretman u medijima, a posebice ne na javnoj televiziji odnosno da se upravo na javnoj televiziji priviknu na jedan vrlo kritičan stav te iste televizije koja ima odgovornost da stvara prostor za propitivanje svakog javnog djelovanja u ime svih onih građana i građanka čiji je ona glas i zapravo zastupnik. Političari koji razumiju i poštuju načelo nezavisnosti neće očekivati od članova i upravljačkih i nadzornih struktura javne radiotelevizije da drže poziciju njihove stranke, njihove biračke baze što puno više dolazi do izražaja ili pak njih osobno. Ovo je minimum minimuma nečinjena štete koji se očito u Hrvatskoj još uvijek konzistentno ostvaruje nego je svakako sve manje izravnih intervencija, no u našoj premreženoj ugodnoj zajednici slanje i primanje poruka putem pouzdanih posrednika i nadalje vrlo izvedivo, elegantno i opće prihvatljivo ponašanje.
- Što znači odgovornost političara za javni medijski servis - to pretpostavlja korak dalje, spremnost političara da razgrađuju postojeći klijentelizam i paritokraciju čiji smo svi sudionici i sukreatori. Nakon 2,5 godine i to burne i frustrirajuće ali svakako aktivne provedene u Vijeću HRT-a ključno pitanje koje gđa. Škrabalo želi postaviti svima naročito zastupnicama i zastupnicima Hrvatskog sabora je sljedeće. Jesu li naše parlamentarne političke stranke koji smo mi kao građani svojim glasom dali povjerenje i legitimitet da donose odluke u naše ime? Jesu li zastupnici i zastupnice osobno spremni i spremne iznaći model i to u kontekstu donošenja ovog zakona, za izbor članova nadzornih tijela HRT-a i upravljačkih tijela koji će osigurati s jedne strane maksimalni legitimitet tim tijelima i to upravo zato što ih se bira i potvrđuje najviše predstavničko tijelo hrvatskih građana i građanki, a s druge strane iznaći model gdje to ujedno ne znači da se članove tih tijela Programskog vijeća i skorog nadzornog odbora, unaprijed ne markira kao naše i njihove, lijeve i

desne, otvorene za savjetovanja, poslušne, sigurne? Postoji li hrabrost i spremnost na konsenzus upravo na nadstranački konsenzus oko kriterija čestitosti i sposobnosti, a ne podobnosti osoba odnosno na spremnost da u tim tijelima sjede ličnosti koji zaslužuju povjerenje građana i zastupnika da temeljem vlastite savjesti i stručnih znanja, te građanske hrabrosti i poštenja usmjeravaju HRT prema javnom interesu i zdušno ga čuvaju od poplave sitnih i krupnih privatnih i grupnih želja i usluga? Mogu li stranački klubovi prepoznati kao svoju zajedničku zadaću pravodobno, sustavno praćenje slobode i nezavisnosti javnih medija, a ne da se rad Odbora za medije svede na ring u kojem je rušenje kvoruma najpopularniji borilački zahvat?

- U javnoj debati o javnoj televiziji koje je provodilo Ministarstvo kulture i uistinu se zdušno trudilo za stol sazvati sve dionike pokazala su se tri moguća raspleta za HRT. A ta tri raspleta uvelike ovise o tome koji će biti upravljački model i koji će biti model financiranja HRT-a što opet ovisi o razini političke hrabrosti i odgovornosti, da se jednom zasvagda postigne konsenzus o odricanju od većinskog modela postavljanja ljudi u sve strukture, bio to Nadzorni odbor, bilo to Programsko vijeće, bilo to neko drugo tijelo. Ta tri raspleta su etatizacija, amputacija ili sanacija. Jedini prihvatljivi scenarij kojeg novi Zakon o HRT-u treba omogućiti je upravo sanacija. Prvo imamo oporavak, nakon toga imamo obnovu i nakon toga imamo razvitak i centralnu poziciju na našem kulturnom i političkom prostoru, društvenom prostoru sa velikim utjecajem na cijelu regiju. To je nemoguće bez obnove i unaprjeđenja postojećeg modela upravljanja na način da se poštuju temeljna načela autonomije HRT-a, učinkovitosti s obzirom na javnu zadaću te transparentnosti upravljačkih procedura. Upravljanje HRT-om ne smije se svesti isključivo na upravljanje tijekom novca i dobiti već se u odabiru rukovodstva treba voditi kriterijima osobnog integriteta, profesionalnih kompetencija i iskustva u proizvodnji medijskih, posebno audiovizualnih i pritom javnih sadržaja na način koji je financijski i organizacijski održiv. Odricanje svih parlamentarnih stranaka od komfora odabira tzv. vlastitih predstavnika, vijećnika, povjerenika, fokusirajući se na osobe dokazanih kompetencija i integriteta bio bi jedini pravi konkretni znak da su političke stranke uistinu zainteresirane HRT-u dati šansu da postane javna televizija s vjerodostojnim mehanizmom kontrole vlasti od strane javnosti. Koliko god da se politička elita smatrala ovisnom o pozitivnoj medijskoj slici, a time svjesno ili nesvjesno podržavala ovisnost javnog medija o političkoj volji, politika smanjenja štete od suovisnosti dobar je početak, ali nikako ne i dovoljan zahvat da mi iskoračimo u ono što je radikalna *agenda* za obnovu javne radiotelevizije. A to znači iznaći pravi model – bila to dvotrećinska većina na razini odbora, biranje ždrijebom jedanaestog predstavnika u vijeću ili petog predstavnika u nadzornom odboru, ali donijeti politički konsenzus da se više nikada upravljačke strukture HRT-a neće paritetno prema većini postavljati.
- Druga stvar koja nam je ključna, odreći se mogućnosti manipulacije HRT-om preko financijskog modela. U ovom trenutnom modelu zakona imamo tri ključne točke: 1. Utvrđivanje pristojbe na godišnjoj osnovi otvara ogroman prostor za političke manipulacije, 2. - Otvaranje prostora za definiranje povlastica za pojedine socijalne, a to su često i rentijerske skupine, na godišnjoj osnovi ugrožava stabilnost prihoda HRT-a i povećava pritisak interesnih grupa. I 3. - Bilo kakvo pregovaranje o financijskom modelu HRT-a uključujući i marketing mimo ugovora kojeg se sada uspostavlja znači bacanje HRT-a na vjetrometinu.

GORAN ROTIM urednik na HRT-u:

- Ne treba zaboraviti da će o rješenjima koja mi postignemo uvelike ovisiti i položaj i uloga javnih RTV servisa zemalja kandidata i potencijalnih kandidata na jugoistoku Europe u kojima HRT i danas ima iznimno velik značaj i utjecaj. U susjednim zemljama je velika gledanost programa HTV-a, kumulativni broj u rujnu u Srbiji je 2 milijuna ljudi.
- U pedeset i petoj godini postojanja Hrvatske televizije i osamdeset i petoj godini Hrvatskoga radija sustav HRT-a našao se na razmeđu između dva puta u budućnost. Jedan od tih putova na žalost je mađarski put, o čemu je prikazan prilog u „Paralelama“ HTV-a 14 veljače i ponovno u lipnju. Mađarska priča počela je 1996. godine kada je Mađarska usvojila novi Zakon o medijima, pustila komercijalnu konkurenciju na tržište i tada dolaze TV 2 i RTL klub. Pristojba se prebacuje

na državni proračun. O njoj se pregovara svake godine ispočetka. Gomilaju se gubici u sustavu javne televizije MTV-a. Ti gubici su pojeli prvu zgradu, a to je prekrasna zgrada na 150 metara od državnoga Parlamenta i do 2000. godine ta je zgrada otišla na prodaju. Prodana je u čudnim okolnostima. Bivši glavni ravnatelj je i zadnji koji je biran na njihovom Programskom vijeću, od 2008. godine slijedeći više nije imenovan u redovnom postupku. Pretpostavljamo da će se to sad dogoditi nakon parlamentarnih izbora u travnju mjesecu kada je Viktor Orban sa Fidesom došao na vlast. Država je preuzela na sebe obvezu izgraditi novu zgradu, izgradila ju je i poanta ove priče i ove izjave gospodina Zoltana Rudija je ta da su silne milijarde forinta u međuvremenu nestale. Javna televizija je ostala i bez jedne i bez druge zgrade, a začudo predsjednik uprave kompanije koja je gradila tu novu zgradu od 60000 četvornih metara koja je super funkcionalna je bio gospodin Bainai donedavni premijer i donedavna desna ruka gospodina Gyurcsanyja , također još jednoga bivšeg premijera. Danas je javni servis ondje na koljenima.

- Primjer MTV-a, mađarskog javnoga servisa zacijelo je među najgorima u demokratskoj Europi. Ondje se nedavno promijenila vlast ali se položaj i uloga MTV-a nisu promijenili i vjerojatno skoro niti neće. Unatoč skorom novom Zakonu o medijima u Mađarskoj mađarski nam primjer pokazuje što je konačno ishodište kada se na jednoj strani nađu interesi korporativnog kapitala, komercijalnih televizija u sprezi sa oglašivačkom industrijom i industrijom zabave, zajedno sa cijelim nizom neodgovornih političkih elita. S druge strane je interes demokratske javnosti, publike, građana.
- Kada političke elite lijeve ili desne svejedno zanemare njihovo autohtono pravo na od političkih i korporativnih utjecaja oslobođeno informiranje, obrazovanje i zabavu dogodi se to što se dogodilo u Mađarskoj.
- Hrvatska u jugoslavenskom okružju nije živjela u tako rigidnom sustavu komunizma da bi se nakon demokratskog prevrata prirodna želja masa za osvetom usmjerila prema, pod navodnicima državnoj televiziji, kao jednom od nosivih stupova bivšeg režima. Potom je HRT uz neka zastranjivanja tijekom oslobodilačkog Domovinskog rata koji je Hrvatska morala voditi na samom početku demokracije, artikulirao prirodnu želju masa za oslobođenjem, pobjedom, teritorijalnim integritetom, i na tom je stekao veliki kredibilitet u hrvatskoj javnosti. I na kraju HRT je i u južnoslavenskom okružju bio prva televizija, RTV je rođen u Zagrebu, kadrovski, tehnološki, žanrovski, kreativno uvijek prvi i najjači u tom okružju.
- Danas se HRT nalazi pred implozijom. Okružen je dvjema komercijalnim televizijama, od kojih je svaka upravo dobila 15-godišnju koncesiju na svoj drugi digitalni specijalizirani kanal. HRT će, prema prijedlogu zakona, biti u poziciji prvi puta na 3 godine, a potom u 5-godišnjim razdobljima potpisivati ugovor s Ministarstvom kulture ili Vladom Republike Hrvatske, neovisno što mu je koncesija za koju će se boriti morati opravdati taj javni interes i napisati u tom ugovoru što će u tom razdoblju prvi put 3, a potom 5 godina proizvoditi i raditi. U ciklusima od svakih 5 godina borit će se za svoju koncesiju, za svoje pravo na pristojbu, za svoje pravo na oglašavanje. S druge strane komercijalna konkurencija dobiva koncesije na 15 godina.
- G Rotim podsjeća na izlaganje g. Hribara koji je rekao da komercijalna konkurencija ne ispunjava svoje obveze po već postojećim zakonima. Jedna komercijalna televizija u sprezi sa svojim američkim vlasnikom, čiji su resursi premrežili pola Europe, upravo stvara vlastite goleme potencijale industrije zabave. Druga se u njemačko-luksemburško-hrvatskom korporativnom vlasništvu oslanja na lagane formate, primarno prepisane iz zemalja podrijetla i globalnu industriju zabave. Dva najjača kabela operatera MAX.tv, u vlasništvu Deutsche Telekomu, i B.net u austrijskom vlasništvu, ubrzano integriraju telekomunikacijske usluge, Internet, telefon, kabela televizija i pritom uvode stalno nove IP TV ponude. Npr. srbijanska Arena sport 1 i Arena sport 2 koje će itekako imati utjecaja na hrvatsko medijsko tržište, austrijska izdavačka kuća prva je putem MAX.tv-a uvela 24-satni *news* kanal, koji upravo kreće u korjeniti redizajn. Zbog recesije počev od kraja 2008. godine hrvatsko je marketinško tržište palo s preko 900 na jedva 500 milijuna kuna na godinu, dovoljno da svi dionici s druge strane stola postave legitiman zahtjev za preispitivanjem dualističkog financiranja, javnog servisa, naravno, govorimo o pristojbi i oglašavanju, dakako s maksimalističkim zahtjevima za smanjenjem pristojbe i ukidanjem prava

HRT-a na oglašavanje. I tako je pod plaštom usklađivanja s *acquis communautaireom* posebno poglavljima 8. i 10. vladajuća pozicija pristupila izmjenama Zakona o HRT-u.

- U taj su zakon skoro svi dionici, osim samog HRT-a ugradili i zaštitili svoje interese, za to vrijeme je na HRT-u generirana situacija vršitelja dužnosti, koje se drži na kratkom lancu, prijeti im se, u saborsku proceduru u lipnju poslati prijedlog za smanjivanjem pristojbe, naravno da takvo vodstvo i nije u stanju pružiti otpor koji bi zaštitio legitimne interese slobodne, demokratske javnosti i samih zaposlenika HRT-a.
- Primjer Estonije. 2002. godine estonski Parlament zakonski određuje zabranu reklama na javnom servisu koji čine televizija i radio, istodobno se određuje povećanje koncesije komercijalnim televizija i iz toga financiranje javnoga servisa. Svaka ta komercijalna televizija otprilike je trebala uplaćivati oko milijun i pol eura. Došla je kriza, uvode se porezne olakšice. 2009. godine ta obaveza o kojoj govorimo 2002. ukinuta je za komercijalne televizije, i više se ne plaća. Javna televizija, odnosno javni servis je na državnom budžetu od 2002., i svake godine na žalost kao i u Mađarskoj se pregovara za budžet javnoga radiotelevizijskog servisa.
- Primjer Francuske, 2008. je počela priča sa djelomičnom zabranom oglašavanja, da bi se s 1.1.2012. prešlo na potpunu zabranu oglašavanja, međutim ono što se u našoj javnosti nikada ne čuje je da je 2008. godine 150 milijuna eura osigurano za kompenzaciju sustavu francuskih televizija. U prošloj godini 450 milijuna eura, a za ovu godinu je to 415 milijuna eura. Izvori za kompenzaciju gubitka sustava francuskih televizija su porez na telekomunikacijske kompanije, porez na komercijalne televizije, povećanje pristojba kućanstvima počev od 2008. godine, prema današnjem vremenu sa 116 na 118, te na preko 120 eura godišnje, i državne subvencije.
- Istrage Europske Komisije zbog subvencija su u protekle dvije ili tri godine poduzete prema četiri ili pet sustava javnih servisa u zemljama članicama Europske unije, ne zbog činjenice da Europska Komisija vodi istragu u Francuskoj, nego zbog cijeloga kolopleta događaja. U Francuskoj je trenutačno stanje takvo da će se sve vjerojatno vratiti na početak od prije 2008. godine.
- U Španjolskoj je prepisan sličan i još rigidniji model od Francuskog. S 1.1. ove godine potpuna zabrana oglašavanja na sustavu javne televizije i internetskih portala koji su javni, odnosno u javnome vlasništvu. Limitirani su prihodi španjolske televizije na milijardu i 200 milijuna eura, a od toga je za ovu godinu osigurano milijardu i to 550 milijuna iz državnog proračuna a 450 milijuna eura iz drugih izvora. Izvori za kompenzaciju gubitka sustava Španjolske televizije su telekom 0,9%, izdavači 1,5%, komercijalne televizije čak 3%, još jedna bitna odrednica španjolskoga slučaja - striktna vladina kontrola sadržaja programa. što je navedeno u 5 točaka – mogu se emitirati 52 neeuropska filma godišnje, maksimalno 10% programskog proračuna španjolske televizije može ići za sportska prava. Obaveza proizvodnje 30% programa za djecu, 60% programa iz europske audiovizualne produkcije.
- Zaključak g. Rotima je ako se ovih 5 točaka ugradi u zakon, stvorio se frigidni program kojega je određivao zakonodavac, a ne profesionalac i taj sustav nema više nikakve šanse.
- Dva pozitivna primjera, uvjetno rečeno su češki primjer - češka televizija je danas sustav za pohvaliti koji ima CTV 1, CTV 2, 2 opća kanala i 2 specijalizirana kanala iako i danas češka politika pokušava stati na kraj i pristojbi i oglašavanju itd.
- Austrija je pod pritiskom krize odlučila zbog gubitaka svoga javnoga servisa ORF-a u 2007./2008. godini subvencionirati mimo pristojbe sustav ORF-a sa 160 milijuna eura u naredne 4 godine.
- Slična situacija je u Belgiji u Flandriji vlada je upumpala 40 milijuna eura u sustav VRT-a javnoga servisa Flandrije u Belgiji, dakako u 4 godine.
- Često se govori o čarteru ili ugovoru BBC-a s Vladom Ujedinjenoga Kraljevstva, a to je sustav od 6 milijardi funti. S njim je usporediv njemački sustav gdje su ARD i ZDF dva javna servisa čiji ukupni prihodi iznose 7,2 milijarde eura. Riječ je o golemoj zemlji od 82 milijuna stanovnika gdje je dakako i pristojba golema. Kvota reklama je u Njemačkoj određena na ukupno 20 minuta na

dan i mogu se emitirati od ponedjeljka do subote, ne mogu nedjeljom i ne mogu blagdanima i ne mogu iza 20 sati navečer. I mogu maksimalno 12 minuta po satu, pretpostavimo da je to onih sat vremena između 19 i 20 kada je to i najunosnije. I nikome u Njemačkoj nije palo na pamet, ni RTL-u koji je četvrta najgledanije televizija u Njemačkoj nakon Das Erste koji je u sustavu ARD-a 3 i ZDF-a u suradnji sa Deutsche Telekomom, otići u Bundestag i predložiti izmjenu ovog modela.

- Pa g. Rotim misli da to ne bi trebalo niti u Hrvatskoj, jer je ovdje otvorena licitacija o 4 minute, o 6 minuta, o postojećih 9 minuta od strane Vijeća Europe dopuštenih 12 minuta oglašavanja po satu itd., itd. O tome svatko ima svoje mišljenje, a ne iznosi argumente. Činjenica je također i da je HRT na Prisavlju broj 3. postao sinonim mastodonta, posljednjeg socijalističkog poduzeća, krađe, afera, korupcija i skandala. Činjenica je i da isti taj HRT još uvijek, proizvodi utjecajne i gledane programe i još uvijek zadržava poziciju market lidera i u tome je jedinstven u usporedbi sa sličnim sustavima od Ljubljane do Tallina. Činjenica je i da je danas HRT ostao bez vizije razvoja. Hrvatske političke elite nažalost nisu u stanju izdići se iznad svojih sitnih interesa, najmanje to od njih treba očekivati u idućoj izbornoj godini. I svih ovih 20 godina demokracije HRT doživljavaju kao svoju samoposlugu, a cilj je njihovih 30 sekundi pod reflektorima. HRT danas i zauvijek treba političku intervenciju, ali ne takvu kakva je sada uvriježena u našem društvu. HRT treba poštenu Zakon o HRT-u. HRT treba viziju prema kojoj će ispuniti svoju misiju da u roku od 5 godina bude među 5 najboljih javnih RTV servisa u EU. Da se restrukturira sukladno planovima temeljenim na viziji, a ne voluntarizmu sumnjivih tipova. Da širom otvori vrata neovisnim produkcijama domaće i europske audiovizualne industrije. Od industrije zabave do vrhunskih umjetničkih ostvarenja. Da kao takav bude zalog i jamac ravnopravnog ulaska i očuvanja hrvatskog nacionalnog identiteta u zajednici od 500 milijuna ljudi slobodnih europskih naroda. Da bude svjetionik kolegama i društvima zemalja europskoga jugoistoka.
- Posebno važno, sve su televizije javne jer rade za javnost, no interesi su im različiti. Komercijalni sustavi postoje radi legitimnog ostvarenja interesa svog vlasnika profita. Javni sustavi su ti koji ponajprije u domeni informiranja štite cjelokupnu demokratsku javnost od prikrivenog oglašavanja, tendencioznog informiranja partikularnih korporativnih utjecaja, dakako i političkih manipulacija. Stoga HRT sustav koji danas ima jedan od najbolje riješenih načina samostalnog i stabilnog financiranja putem pristojbe u Europi, dualistički financiran i dijelom od sudjelovanja u tržišnoj utakmici putem oglašavanja ima šansu krenuti putem ubrzanog razvoja, a ne propasti ili stagnacije.

Prof. dr. sc. SANDRA BAŠIĆ HRVATIN, Slovenija:

- Pitanje je tko definira javni interes? Odgovor je veoma jasan. Javni interes definira Sabor, Parlament koji jedini legitimno zastupa interese svih državljana i državljanke i političari koji sjede u Parlamentu moraju preuzeti odgovornost za tu definiciju i naravno pobrinuti se za to da se ta definicija koja je definirana poslije u Zakonu da se te stvari poštuju.
- Drugo pitanje je razmišljanje o europskom zakonodavstvu i razumijevanje riječi direktiva kao partijskog dokumenta koji je netko prihvatio i sada svi ostali bez pogovora to slijede. Direktiva ne znači ništa drugo nego smjernica, što direktiva kaže, to je minimalni konsenzus među 27 članica Europske unije, koja predstavlja smjer kamo moramo ići, a kako ćemo do toga mjesta doći je stvar nacionalne politike. Što znači da je nacionalna politika ta koja na kraju definira model koji odgovara državljanima i državljanima u državi u kojoj ti političari prihvaćaju zakone. Direktiva po osnovi postavlja minimum, znači ostavlja puno manevarskog prostora za nacionalne države da stvari reguliraju liberalnije ili strože i u tome pozivati se u bilo kojoj državi na Europsku uniju i njihove direktive je potpuno besmisleno, jer je odgovornost svakog političara u nacionalnim državama, prihvatiti zakon, da li je taj Zakon dobar ili ne, to će odgovoriti njihovi birači odnosno mediji sami. Nadalje, direktivu nisu implementirale gotovo polovica država članica, uključujući i Sloveniju koja je direktivu ratificirala 2007. godine. U direktivi postoji zadnji članak koji kaže da

se mora implementirati u zakonodavstvo do kraja 2009. godine, a Slovenija ni danas nema zakon o medijima.

- Hrvatska je bila među prvim državama koja je direktivu implementirala i sada europske države čitaju Hrvatski zakon kao dobar primjer ali neće napraviti ništa da tu direktivu implementiraju jer postoji velika vjerojatnost da će direktiva na određenoj točki pasti, upravo zbog toga što je nerealna što uvodi određene mehanizme koji jednostavno nisu životni u praksi. Zanimljivo je da je direktiva rezultat jednostavnog zahtjeva Europske unije a to je da postoji slobodno tržište. Tako da bilo kakvo pozivanje na modele takve ili drugačije, a mi smo, kao i Slovenija, opsjednuti Austrijom i Njemačkom i pri tome zaboravljamo da Njemačka ima potpuno drugačiji pravni poredak, da su Njemačku javnu televiziju ustanovile Sjedinjene Američke Države i da Njemački model funkcionira samo u Njemačkoj, kao što i BBC model funkcionira samo u Engleskoj. Ako hoćete imati BBC model onda morate uvesti i kraljicu, morate uvesti i njihove političare, itd. Nije loše, ali treba onda radikalno napraviti taj rez.
- Model koji će se izabrati mora se temeljiti na nekim bazičnim principima, a pri tome je, po mišljenju prof. Bašić Hrvatini poglavlje 10. daleko važnije nego poglavlje 8. jer je poglavlje 8. tehničke naravi, što znači da se trebaju postaviti pravila koja omogućavaju konkurenciju jednaku za sve igrače na tržištu i tu je Agencija za tržišno natjecanje. Na tom tržištu, kao što je i u Sloveniji postoje kartelni dogovori oko oglašavanja i agencija za tržišno natjecanje ima mehanizme s kojima to može spriječiti, a obično se citiraju oni dijelovi modela koji odgovaraju državama, a ne citira se model u cjelini. Jer je Francuska koja je ukinula oglašavanje dala strašno velike državne potpore da se ta stvar nekako balansira.
- Mi govorimo o javnom dobru i ono što puno puta zaboravljamo je da su frekvencije javno dobro za sve. Ne samo za javni servis nego i za komercijalni. Država mora definirati minimum javnog interesa za komercijalne emitere, to nije samo pitanje javnog servisa, nego mora odrediti minimum koji se odnosi na nezavisnu produkciju, na sve one elemente kulturne produkcije koje država smatra da su od javnog interesa i da ih je potrebno zaštititi. I to je ključno pitanje, zašto je to pitanje za Europsku komisiju važno, i to od 2003. godine od kada je Europski sud odlučio da državna pomoć na području javnih radiotelevizija nije problematična, do onog trenutka dok ne narušava konkurenciju na tržištu. I sada ima oko 20 odluka Europskog suda koji daju jasne smjernice u kojem smjeru treba se ta stvar regulirati.
- Kada govorimo o medijima, govorimo o trećoj najsnažnijoj industriji u Europskoj uniji, to je veoma snažna industrija koja naravno ima svoje lobiste, koji u Bruxellesu lobiraju za svoje interese i govorimo o trećoj najsubvencioniranijoj industriji i tu kada govorimo o državnim pomoćima ne govorimo samo o pretplati, svaka država ima državne pomoći na medijskom području, i za komercijalne i za tiskane medije i za ostale. Tako da treba to pitanje gledati na daleko širem spektru.
- Pitanje koja prof. Bašić Hrvatini vidi kao ključno je da Sabor definira javni interes, ali Sabor nitko ne sprječava da prilikom definiranja tog javnog interesa konzultira širu javnost. I kada definira taj javni interes onda se treba upitati što uopće želi od HRT-a. Misli da u Zakonu u HRT-u treba osigurati transparentnost, financijsku i programsku da javna televizija ide u javnost i svoje državljane pita da li je to što oni rade stvarno to što javnost treba i želi. Javni servis mora ponuditi sve programe po istoj cijeni, nediskriminatorno za sve državljane i državljanke i najkvalitetnije. To je bitno. Mora se osigurati takva upravljačka struktura koja neće blokirati javni servis da normalno funkcionira. Znači na jednoj strani nadzorni odbor koji nadzire te tzv. shareholdere među kojima je i država veoma bitna. Država mora imati riječ o tome kako se sredstva troše, pa tako može i biti u nadzornom odboru. Programsko vijeće koje ne radi po sistemu delegatskog sustava. U trenutku imenovanja u Programsko vijeće više ne zastupaš interese onoga koji te imenuje, nego zastupaš interese svih državljana i državljanke.
- Prof.dr. Bašić Hrvatini se čini da prijedlog zakona još uvijek omogućava jako puno manevarskog prostora za političare, da sprovode svoju političku volju.

ZRINJKA PERUŠKO, Fakultet političkih znanosti:

- Europska komisija kroz svoje direktive nije zatražila da se na ovaj način uredi pitanje javne radiotelevizije i naš put kojim uređujemo funkcioniranje javne televizije je slobodan i samo je usmjeren potrebom da ona ne narušava tržišnu utakmicu.
- Govoreći o dva aspekta predloženog Zakona o HRT-u, jedan je kako taj zakon utječe na poziciju HRT-a unutar medijskog prostora i drugi, kako utječe prijedlog zakona na sam HRT, na njegovu mogućnost da kao nezavisna javna televizija neovisno kreira program i da ima financijsku stabilnost. Pod 1. govorimo znači o tržišnom natjecanju, o direktivi itd. Hrvatska radiotelevizija je u 2008. godini ukupno ostvarila reklamnih prihoda manje od 10% ukupnih reklamnih prihoda elektroničkih medija. To je na temelju podataka koji su dostupni iz izvještaja Vijeća za elektroničke medije. Prema tome, Hrvatska radiotelevizija nije značajan igrač koji remeti tržište elektroničkih medija u smislu reklame. Naravno, ona ima pristojbu i ta pristojba u svakom slučaju pridonosi tome da ona proizvodi program. Pitanje uloge javne televizije na ukupnom medijskom tržištu je također naglašeno. Govorilo se i o pluralizmu i o raznolikosti. Prof. dr. Peruško je dala podatak koji proizlazi iz istraživanja koje je nedavno napravljeno na Fakultetu političkih znanosti u Centru za istraživanje medija i komunikacije gdje se pokazuje da je manje od 20% programa ukupno komercijalnih televizija u javnom interesu ako kao javni interes navedemo programe koji se bave kurentnim pitanjima, informiranjima itd., a da je preko 60% prvog programa Hrvatske televizije u tom javnom interesu.
- Pitanje je kako će se ostvarivati javni interes na javnoj televiziji. Osnovna pretpostavka javne televizije je da ona neovisno djeluje i prof. dr. Peruško se boji da je u ovom prijedlogu zakona kako je sada postavljen, još uvijek moguće da se omogući redovit i stalni nadzor i pritisak politike na programsko uređivanje i to kroz financiranje odnosno kroz godišnji dogovor oko financiranja kroz ugovor o programu o javnom interesu koja ima manjina europskih televizija. Dosta kompleksna procedura koja ponovo otvara mogućnost pritiska kroz činjenicu da se upravna struktura prilikom odabira ravnatelja ujedinjava u jedno tijelo koje glasa 2/3-skim većinom čime se osigurava da većinska stranka koja je imenovala ljude u Nadzorni odbor i u Programsko vijeće u tom trenutku ima svoju većinu, znači da se ta dva tijela stvore u svoju većinu. Prof. Peruško naglašava da je pitanje javnog interesa ključno. Javni interes se teoretski uvijek definira kao onaj koji proizlazi iz vrste programa koji se očekuje i iz publika i oblika publika posebnih ili generalnih koje se očekuju da budu zadovoljene tim programom. Znači, u hrvatskom slučaju je to evidentno i u postojećim zakonima što se odnosi na program za manjine, za djecu itd. i ukupno informiranje građana. Analiza pokazuje da komercijalne televizije u Hrvatskoj također ne zadovoljavaju javni interes jer ne proizvode onaj program koji je definiran kao da je u javnom interesu u Zakonu o elektroničkim medijima. Naglašava da ne smijemo zaboraviti da Europska unija i dalje gleda što se dešava u našem medijskom prostoru. Ne treba zaboraviti da su ovi koraci koji se dešavaju prema Hrvatskoj televiziji od strane vladajuće politike u zadnjih godinu dana neimenovanjem ravnatelja, neimenovanjem ljudi koji su članovi Programskog vijeća... namjerom da se smanji pristojba gdje je ministar financija obrazlagao na HRT-u zašto je to nužno itd. restrukturiranjem koje sad provodi, znači privremena uprava HRT-a da se to sve zajedno sa takvim zakonom koji bi onemogućio samostalnost može smatrati zapravo promjenom u onoj situaciji postavljanja i dobre ocjene zakona i provedbi u hrvatskom audiovizualnom prostoru koji bi možda mogao dovesti u opasnost i poglavlje 10. Znači da se dođe do toga da se to poglavlje ponovo otvori.

NENAD STAZIĆ, predsjednik Odbora za informatizaciju, informiranje i medije:

- Nema javnog servisa bez političke volje. Hrvatska radiotelevizija je kad je osnovana, osnovana kao državna gotovo partijska, u uvjetima jednopartijskog sustava i takva je djelovala do devedesete godine. Dolaskom višestranačja nije se ništa tamo promijenilo. Ona je ostala pa i državna i mogli bismo reći i partijska. Do 2000. godine ona je shvaćena kao izborni plijen. Podsjeća, potpredsjednik vladajuće stranke ujedno zastupnik u Hrvatskom saboru, treći čovjek po

moći možda po moći možda ili drugi bio je direktor HRT-a i to je bilo posve normalno. Nikom to nije bilo čudno.

- 2000. godine politička elita donosi odluku da se to promijeni kroz dvije izmjene zakona. Odriče se HRT-a kao izbornoga plijena i ide u projekt stvaranja javnoga servisa. Kroz prvi zakon možda malo nedovoljno uspješno u dobroj namjeri jer je ustanovljeno Programsko vijeće koje se kreiralo tako da su izravno udruge civilnoga društva imenovale članove toga Programskoga vijeća. Ti članovi Programskog vijeća su osnovali političku stranku i najavili da izlaze na izbore. Naravno da je bilo svima jasno da se to mora promijeniti i ustanoviti neki novi sustav. Tako smo dobili ovaj važeći zakon. G. Stazić se nada da se s tom intencijom se donosi i ovaj novi zakon, da se unaprijedi javni servis do kojeg kao što vidimo nije bilo ni lako ni jednostavno doći i koji je u Hrvatskoj ipak funkcionirao.
- Kakva je politička praksa kod nas u odnosu na javnu HRT? Prijeti se smanjivanjem pristojbe odjedanput, pa se onda od toga odustane. Ali prijetnja ostaje. Pa svako malo kad se nekome ne sviđa valjda kakav prilog na toj televiziji se prijeti naplatom PDV-a koji znači tu kuću baciti na koljena financijski. Nekog starog PDV-a od tko zna koje godine, pa se onda prijeti da će se drastično smanjiti prihod od oglašavanja, da ni danas ne znamo, nemamo ni minute, a trebamo ići u drugo čitanje. I to g. Stazić shvaća kao oblik pritiska – nedefiniran odnos. Pa neizbor jedanaestog člana Programskog vijeća uz potpuno neuvjerljive isprike, izmišljene isprike sa ciljem da se kuća destabilizira. To je politička praksa.

. / .

NIKOLA KRISTIĆ, urednik na HTV-u:

- Činjenica da je medijska industrija treća industrija u Europi i to je odgovor na pitanje zašto toliki pritisci na globalnom planu, ali i zašto toliki pritisci na ovom našem malom nacionalnom planu oko medijske industrije ili medijskog tržišta. Osim što je u igri novac, u pitanju su mediji, u igri je moć, i to su ključne stvari zašto je to toliko svima važno.
- Ministarstvo kulture, odnosno Vlada bi trebala pružiti čašu vode, ali Hrvatska televizija mora sama riješiti svoje probleme to je evidentno. Nakon ovog možemo zaključiti kako kasnimo nekoliko godina, sa ovim najnovijim rješenjima, kojih se drugi već vidimo odriču, jednako kako smo kasnili i u nekim tehnološkim inovacijama prijašnjih godina, pa onda utvrdimo da nismo kompatibilni sa nekim najnovijim tehnološkim rješenjima i stalno sami sebi stvaramo probleme.
- Članak 17. Zakona propisuje da je u svojem djelovanju HRT samostalan - samostalnost se ostvaruje kroz samostalno obavljanje djelatnosti, te programsku i uredničku samostalnost, u planiranju i proizvodnji programa te utvrđivanju programske sheme.
- G. Kristić se pita gdje je ta samostalnost ako 15% ide vanjskim produkcijama. Teško je obavljati samostalnu djelatnost kada postoje nameti namete. Pitanje je koliko je to samostalno obavljanje djelatnosti. Također je programska samostalnost 40% europskih djela, 40% hrvatske glazbe, a pitanje je da li imamo toliko uopće da možemo na svim programima emitirati 40% domaće glazbe, pitanje je koliko se može samostalno uređivati u planiranju programa, proizvodnji programa i u shemi, pa zatim samostalnost se ostvaruje neovisnim i stabilnim financiranjem djelatnosti pružanja javnih usluga.
- Veliki je upitnik jer postoje pregovori i stalno se mora pregovarati i dokazivati, postoji zabrana reklamiranja ili prijedlog da se ne reklamira od 18 do 22 sata, što za javni servis g. Kristić smatra velikim problemom, jer je i reklamiranje na neki način i informiranje, spada u jedan oblik informiranja. Ako toga nema na javnoj televiziji u *prime timeu* onda je to problem i gledanosti, a i tog dijela informiranja, a onda to ima reperkusije i na ukupan poslovni uspjeh ili rezultat ovog dijela marketinških aktivnosti Hrvatske radiotelevizije.
- Nadzor. Ima tu rješenja koja zapravo idu ka nekim demokratskim rješenjima, međutim ako npr. na zajedničkoj sjednici Programsko vijeće i Nadzorni odbor biraju upravu, sa dvotrećinskom većinom - uz 11 članova Programskog vijeća i ako je 5 članova Nadzornog odbora to je 16, a dvotrećinska većina je 11, prema tome to je jedna demokratska orijentacija, ali zapravo Nadzorni

odbor je tu nebitan, 11 članova Programskog vijeća mogu izabrati upravu, bez ili uz protivljenje 5 članova Nadzornog odbora. Dakle, demokratski sustav nije zadovoljen suštinski.

- G. Kristić misli da je nedopustivo da Vijeće za elektroničke medije odlučuje o svemu, jer ono ima svoju ulogu regulatornog tijela, funkciju nadzora, a i mora postati posebna tvrtka da bi se svim tim bavilo. Članak 2. Zakona naglašava simfonijski orkestar, jazz orkestar, tamburaški orkestar, pa g. Kristić pita gdje je zbor, a gdje je big band, itd., opet se ide unutarnji ustroj jedne ustrojstvene jedinice u Hrvatskoj radioteleviziji, što bi ona trebala sama napraviti, jer zakon ne smije rješavati unutarnji ustroj.

ZORAN PUSIĆ, Građanski odbor za ljudska prava:

- Čini mu se da nema lakih i brzih rješenja. Može se govoriti samo o izboru dobrog puta.
- Čini mu se da ne treba isticati da je ljudsko pravo na istinitu informaciju jedno od temeljnih ljudskih prava i da kršenje tog prava na duži rok može imati pogubne posljedice. Sjetimo se samo uloge, prije svega, televizije početkom koji smo mnogi od nas preživjeli, početkom '90-ih.
- Nema problema ako imate dobre političare i dobru televiziju sa visokim standardima, no problem je kad imamo loše političare i lošu televiziju koja je više propagandni aparat nego što se drži nekih maksima oko istinitosti informiranja. Stvarnost je često između te 2 krajnosti. i g. Pusić misli da je put u dobrom smjeru ako imamo jedan cilj, a to je postići neke vrijednosti da postanu opće prihvaćeni standard.
- Televizija je najutjecajniji medij, koji teži istinitosti informiranja i dobri su političari oni koji će smatrati da nije njihovo pravo da utječu na televiziju i da ju smatraju ratnim plijenom, nego da osiguravaju njenu nezavisnost.
- Smatra da bi bilo dobro da nevladine udruge dobiju tjedno jedan sat televizijskog vremena.

ZDENKO DUKA, predsjednik HND-a:

- HND po svojoj funkciji i po zadacima zapravo bi mu trebalo biti primarno očuvanje neovisnosti i slobode javnoga servisa. Stoga je HND imalo primjedbe još u prvom čitanju Zakona na model upravljanja javnom televizijom. Kad već nije prošao njihov prijedlog i kad ostaje politički utjecaj da kada se zbroji 11 članova Programskog vijeća koji su u političkom balansu, imamo još pridodano još 5 članova Nadzornog odbora koji nema tu obvezu međusobnog dogovora u Odboru za informiranje u Hrvatskom saboru nego je zapravo oktroiran saborskom većinom i tu može biti prevaga u izboru uprave da ti članovi Nadzornog odbora odluče u korist vladajuće većine.
- Samo Programsko vijeće može birati glavne urednike s 2/3 većinom prema svom izboru i ne slijedeći prijedlog samo ravnatelja tj. predsjednika Uprave. To bi bilo demokratsko rješenje u kriznim situacijama.
- Što se tiče pretplate i prijedloga da je svako tko ima struju zapravo pretplatnik Hrvatske televizije, g Duka misli da je to ipak nonsens i da je to protuustavno.
- Što se tiče financiranja, 90% rasprave je bilo o tome koliko treba biti reklama na javnim televizijama - potrebno je to izbalansirati na način da Hrvatska televizija ne bude ucijenjena financijama, dakle da ne bude dovedena u pitanje njezina sloboda. S druge strane ako je oglašavanje na Hrvatskoj televiziji doista po dampingiranim cijenama, onda se to treba razriješiti, onda su komercijalni mediji dodatno ugroženi, a ¾ hrvatskih novinara ili možda nešto manje radi za komercijalne medije.

SANJA SARNAVKA, kuća ljudskih prava:

- Čini joj se najpozitivnijim pri donošenju Zakona što se uopće dogodilo toliko rasprava i što su one sve uljudenije.
- Zakonom se trebaju dati neke smjernice, ali najveći problem će i dalje ostati primjena. Ono što bi se iz ovih rasprava trebalo dogoditi je da televizija zaista prepozna da treba imati viziju i misiju, te da se ta misija i vizija vidi po organizaciji – vidi se kada dugoročno radiš netko ima integritet a netko ga naprosto nema, netko je možda spretan ali mislim da treba govoriti o nekakvim vrijednostima.
- Gđa. Sarnavka smatra da bez ekonomske sigurnosti ne možemo govoriti uopće o bilo kakvom suvislom programu, i o ni o kakvoj platformi, ni o kakvoj realizaciji, i ne razumije što znači formulacija da pristojba može biti najviše do 1,5%, jer to znači da može biti 0, ako je do 1,5% a ne određuje se koji je to minimum.
- Smatra da je Vijeće za elektroničke medije do sada radilo potpuno netransparentno i gdje mi uopće ne znamo po kojim kriterijima se donose ocjene, ali za to smo svi jednako odgovorni.

DR.SC. ANTUN VUJIĆ, saborski zastupnik:

- G. Vujić je demantirao g. Duku koji postavlja pitanje dampinga, jer agencija HURA kaže da nema dampinga od strane javne televizije.
- Ovaj zakon koji je bio do sada već 8 godina i koji je osigurao nešto za javnu televiziju u odnosu na ono što se dogodilo imao je glavnu intenciju da je na neki način udalji od polja političkih pritisaka. I zato smo imali tako komplicirani izbor vijeća.
- Ono što je bitno u ovome novom zakonu i zašto on treba biti donesen i g. Vujić ga podržava je da se podijeli pitanje komercijalnog i pitanje javnog. Dakle, da ta dva sadržaja budu dvostruko uvažena i kao knjigovodstvo itd.
- Što se tiče brojki, prvo se vidi da je pretplata u donjem dijelu. Drugo se vidi da komercijalne televizije ne izvršavaju svoje obveze koje se tiču domaće proizvodnje itd., već na to jedino reagira HRT.
- Postoje dva pristupa u televiziji. Mi nismo zadovoljni s televizijom, a pitanje je da li treba javna televizija kao posljednje javno dobro u medijskom prostoru koje je ostalo. U tom smislu država i javnost moraju imati interes da osiguraju one frekvencije koje neće informaciju tumačiti isključivo kao robu niti će svoju uslugu prodavati isključivo kao robu.
- G. Vujić nije za takve redukcije minutaže reklama, ako se palo s 12 minuta na 9 sada da od 9 da padnu na 4. to je apsurdno i tome se g. Vujić protivi. Naglašava situaciju kada je PDV umanjen privatnim nakladnicima, pa niti jedan od ciljeva nije ispunjen. Dapače, novine imaju dalje nastavke žutila, otpuštanja novinara, ne dopuštanja da se formiraju sindikati, umjesto oglašivača direktno i to je bio predmet zanimanja gospodina Duke i njegove udruge.
- U ovom svemu treba osigurati da i dalje vlada nema direktno kontrolu nad nadzornim vijećem niti nad Vijećem za elektroničke medije i da se jasno postavi funkcija Programskog vijeća. G. Vujić upozorava one koji misle eventualno da rade zakon za jednu vladu može im se dogoditi da naprave zakon za drugu vladu.

NADA ZGRABLJIĆ ROTAR, vanjska članica Odbora za informiranje, informatizaciju i medije:

- Podsjeća da imamo situaciju koja se pokazuje i iz ranijih izlaganja da ideja javne televizije ili javnog servisa ili PBS-a nije opredmećena stvarnost, da to nije nešto što je stvarno, da se uvijek radi o jednom mentalnom konceptu ili jednom mentalnom konstrukt. I upravo je to ono što omogućava da mi i sada ponovno donosimo Zakon o javnoj radioteleviziji kao što je bilo nekoliko puta samo u ovih 20 godina prije, dakle od prelaska sa državne na javnu televiziju.
- Svaki zakon se donosi naravno na sliku i priliku društva i trenutka u kojem taj zakon nastaje i zato se iz ove rasprave pokazalo zašto se on donosi, jer idemo prema EU.
- Smatra da je zanimljivo da HRT u 20 godina, ako je do sada bio dobar zakon, nije sama uspjela generirati neko svoje bolje stanje, bolju situaciju, nego je to potrebno ponovno nametati ili definirati ovako jednim zakonom. . Zašto, zbog čega se to dogodilo? Gđa. Zgrabljic Rotar smatra da se to ne samo dogodilo nego će se i događati ako problem Hrvatske televizije ne rješavamo u kontekstu definiranja i reguliranja cijelog medijskog prostora. Smatra da je ono što nama nedostaje i što će se možda, što je i iz ovih govora ovdje bilo rečeno, pokazati kao jedan problem jest provođenje zakona bez obzira kakav on bio.
- Date su neke nove ovlasti Vijeću za elektroničke medije, i njen prijedlog bi bio da se ovakve rasprave kao što vodimo o HRT-u vode i o ulozi Vijeća za elektroničke medije u budućnosti, definiranja javnih interesa, definiranje uloge HRT-a u zastupanju HRT-a i interesa profesije novinarstva, interesa zaštite nacionalnog identiteta i interesa zaštite nacionalne kulture što jest osnovni javni zadatak Hrvatske televizije i svake javne televizije po meni i što ustvari jest ono što javnoj televiziji u svakom društvu osigurava jedan poseban status jedne ugledne institucije i jedne institucije od posebne društvene stvarnosti.

MARIJA NEMČIĆ, HRT:

- Govori u ime HRT-a ali koristi priliku pa govori i u ime Europske unije za radiodifuziju, krovne institucije svih javnih radiotelevizija u Europi čiji je član predsjedništva.
- Svi su danas nezadovoljni HRT-om onako kakav on danas je, jer bi htjeli da on bude bolji u budućnosti. Ali HRT je kao javni radiotelevizijski servis najjači u regiji. Postoje pokazatelji koji to dokazuju, postoje pokazatelji po kojima HRT zauzima visoko srednje mjesto u Europi, a nema puno djelatnosti i aktivnosti u Hrvatskoj po kojoj mi zauzimamo tako visoko srednje mjesto u Europi.
- Gđa. Nemčić smatra da je ovo europski zakon i on je izuzetno obvezujuć upravo u dijelu definiranja misije, vizije i obveze javne radiotelevizije. Konačno i politika, ali prije svega pretplatnici znaju što će Hrvatska radiotelevizija morati isporučiti za novac od državne potpore ili pristojbe.
- Svi znamo da dobrim ili lošim ili najboljim zakonom nećemo stvoriti kvalitetnu javnu radioteleviziju, mi ćemo samo stvoriti, kvalitetan temelj financijske neovisnosti i političke neovisnosti na kojemu profesionalci mogu pokušati izgraditi kvalitetan javni radiotelevizijski servis i ništa drugo.
- Gđa. Nemčić vidi posebnu opasnost u jednom dijelu u pitanju prilagodbe koje je isključivo izrazito kratko za javnu radioteleviziju kakva je hrvatska. Jer smo mi, nažalost, iz ove direktive koja je spomenuta na početku, za koju je Europski parlament bio protiv, zemlje članice su bile protiv, ali ona je usvojena u promijenjenom obliku, mi smo zapravo usvojili gotovo sve. Gđa. Nemčić ne zna područje koje mi nismo pa i gotovo doslovce prepisali i misli da ćemo mi biti sedma zemlja Europe, ne Europske unije koja će tako doslovce usvojiti sva

pravila broadcasting komunikacije. I nije sigurna da ćemo mi to uspjeti u tako kratkom roku. Uzeli smo gotovo najrigidniji dio primjene testa javne vrijednosti na nove medije koji imaju Nijemci, Onda smo malo uzeli iz austrijskog modela od 2% ulaganja u nove medije pa smo i taj dio koji je također prilično ograničen prepisali prije nego što smo možda to trebali.

- Ovo je dobar zakon za budućnost, sa osnova europskih temelja, ali je on isto tako vrlo ograničavajući pred svim onim što zapravo Hrvatska radiotelevizija kao javni servis mora ponuditi svojim korisnicima. S druge strane, vidjeli smo što je moguće napraviti kada se komercijalni mediji udruže i na način jedan takav puste spin o damping cijenama i dovedu zapravo do toga da svi mi kažemo je, to je točno, bez da itko pogleda u stvarne podatke. Onda vidimo stvarne podatke, onda kažemo ne, al to stvarno nije točno.
- Velika je opasnost da ovo smanjenje marketinga dovede do nečeg vrlo sličnog u budućnosti na marketinškom tržištu, da dva velika igrača podijele taj kolač. Kada se javnoj televiziji skine marketing, ona prestaje biti na vagi, jedan mali dio koji će donositi ravnotežu. Onaj tko ne bude mogao prihvatiti takvu cijenu marketinga ostaje uvijek izdavačima. Na taj način ćemo podijeliti tržište. Gđa. Nemčić misli da je to prije svega neregularna, tržišna utakmica.
- Ovaj zakon doista ako je nešto napravio o čemu isto tako treba raspravljati je da je Hrvatsku radioteleviziju stavio u jednu prilično nezavidnu tržišnu poziciju ne samo sa aspekta marketinga. U 2012. godini ćemo se naći svako sa po četiri kanala. U prime timeu će HTV imati, 8 minuta komercijalne televizije 48. To je u svakom slučaju nikakva tržišna utakmica sa aspekta HTV-a. A istovremeno na HTV smo stavili jako puno obveza za koje gđa. Nemčić smatra da su one korisne za razvoj društva. Dijelom smo ga ograničili u novim medijima što nije dobro, jer ta ista Europska komisija traži da i javne televizije budu neutralne prema svim platformama. I ne može shvatiti zašto smo mi druga zemlja u Europi, nakon Austrije gdje su muxevi podijeljeni na način da malo miješamo javne i komercijalne. Svuda je to jedan mux javnima, jedan mux komercijalni zbog različitih tehnoloških i mene zanima po kojim cijenama tko plaća te muxove.

NEBOJŠA TARABA, Društvo nezavisnih TV producenata:

- Pita kako smo uopće mogli ući u izradu novog zakona, a da nije napravljena dubinska analiza učinka na medijsko tržište dva prethodna zakona. Znači, starog Zakona o HRT-u kojeg upravo sad mijenjamo i Zakona o elektroničkim medijima. Sedam godina je prošlo, sedam godina se radilo i postoje vrlo egzaktni pokazatelji i kvantitativni i kvalitativni o učinku rada i komercijalnih televizija i Hrvatske radiotelevizije na ukupni hrvatski medijski prostor. Može se izračunati koliko programa je proizvedeno, koliko novca se kroz tu proizvodnju vratilo u državni proračun, može se odrediti što su trajne vrijednosti, a što su dnevne vrijednosti i zabavni sadržaji. Ništa od toga nije napravljeno, a ona mogućnost da o tim stvarima razgovaramo kroz javne rasprave koju je omogućilo Ministarstvo kulture nisu dovoljne.
- Isto tako, mogli smo napraviti analize koje će nam dati projekcije učinaka novih zakonskih mjera i sve se to da lijepo izračunati. Pita zašto ih se ne zove? Zašto se ne zove Zrinku Peruško koja ovakve analize radi sa studentima kao pokazne vježbe? Naglašava da poslodavce, proizvođače u audiovizualnoj industriji nitko ništa ne pita.
- Što se tiče toga da HRT ne ispunjava javni interes čak i da je katastrofalno loš, ostvaruje čak 60% programa od javnog interesa. Dvije komercijalne televizije s nacionalnom koncesijom ne ispunjavaju niti 20% programa koji možemo označiti programom od javnog interesa.
- Stav Društva televizijskih producenata je da se HRT ne smije financijski slabiti iz više razloga. Osim načela neovisnosti HRT se nalazi pred dizanjem dva specijalizirana digitalna kanala. Novi zakon ih i tu stavlja u neravnopravan položaj na tržištu jer im odriče pravo oglašavanja na tim kanalima.

- Međutim, postoji još jedan bitan element - HRT ima zakonsku obvezu da do 2015. godine digitalizira svoju arhivu. Radi se o jednoj od najvećih i najvrednijih arhiva audiovizualnih sadržaja u cijeloj srednjoj i jugoistočnoj Europi.
- G. Taraba pita s kojim novcem će se to napraviti, i da li ćemo doista dopustiti da toliko vrijedno nacionalno blago za širi prostor naprosto propadne, jer neće biti novca da se to napravi kako spada.

TENA PERIŠIN, urednica na HTV-u:

- Nadovezala se na raspravu oko arhive, arhiva se već počela uništavati, jer već neke ratne snimke sa starih kazeta imaju svoj vijek trajanja, dakle to je trebalo započeti ne sutra, nego jučer i u drugim zemljama su vlade itekako, čak dodatno financirali digitalizaciju arhive.
- Gđa. Perišin ne želi javnu televiziju koja će biti od sat vremena za žene, sat vremena za penzionere, sat vremena za invalide, nego smatra da moramo imati javnu televiziju koju će ljudi voljeti, popularnu televiziju, ali ne populističku. Dakle popularnu i nepopulističku u kojoj je bitna upravljačka stabilnost, bez obzira je li to v.d. ravnatelj, ili će sutra biti netko drugi, projekti se ne smiju prekidati.
- U programskoj orijentaciji 2009. godine je bila obveza da će HTV od 1. siječnja 2010. pokrenuti informativni kanal, onda su se stvari počele mijenjati i to se nije napravilo, a postojala je obveza Vlade. U međuvremenu je došla strategija prelaska s analognog na digitalno emitiranje. Gđa. Perišin misli da nije sve u financijskim razlozima nego je strah što će tko reći.
- Kada govori o upravljačkoj stabilnosti, bitno je da se neke stvari koje su zacrtane se trebaju dalje provoditi, a ako se o toj programskoj orijentaciji raspravlja, to se raspravlja sasvim sigurno i na Odboru za informiranje, onda je netko trebao pitati a što je sa onim što ste vi naveli u vašoj programskoj orijentaciji.

OLGA RAMLJAK, Vijeće za elektroničke medije:

- Neki stari proračuni još iz doba M. Galića prelazili su cijenu od 700 milijuna eura za digitalizaciju, koja mora biti gotova do 2015. godine. Arhiv je kolektivna svijest, pamet i kultura hrvatske države i njenih građana, opći interes o kojem svi moramo voditi računa, i o tome treba stalno voditi računa kad govorimo o tome što su sve obveze javne televizije.
- Javna televizija nije samo Prisavlje, nego je to film, i glazba i nezavisna produkcija i to stalno također treba imati na umu.
- Što se tiče specijaliziranih programa, oni nisu mogli biti realizirani jer ih nema u zakonu, čeka se novi zakon. Novi zakon je postavio takve rokove i takve uvjete da će HTV još pričekati s mogućnošću da može imati specijalizirane kanale i to je prevelika opasnost za ono što se zove razvoj HTV-a, razvoj javne televizije.
- Rokovi koji su dani u prijedlogu zakona su nerealni i neće ih biti moguće ispoštovati tim više jer će novi zakon upasti i u vrijeme predizborne utrke- A za to vrijeme komercijalne televizije će već lijepo dobro uhodati svoje specijalizirane programe i to je, po mišljenju gđe. Ramljak preveliki uteg neravnopravnosti na štetu javnog servisa.
- Gđa. Ramljak pita može li politika nešto napraviti da država odradi svoje? Nije moguće nikakvo restrukturiranje bez novaca. Nije moguća digitalizacija arhiva, nisu mogući novi programi, nisu mogući novi specijalizirani programi.

NINA OBULJEN, državna tajnica u Ministarstvu kulture:

- O tome hoće li taj zakon ispuniti sva ta očekivanja ili ne znati ćemo odgovoriti kada ga pročitamo ga u cjelini. Jer ako se ne slažemo sa jednom ili dvije partikularne odredbe gđa. Obuljen misli da nije korektno dovoditi u pitanje cjelinu zakona.
- Ono s čim se Ministarstvo vodilo na početku je odgovornost prema neovisnosti HRT-a i u financijskom i u programskom smislu, ali isto tako i odgovornost prema građanima koji plaćaju pristojbu. Ovaj zakon moramo promatrati kao dio jednog procesa. On je započet donošenjem Zakona o elektroničkim medijima koji se uskladio sa novom direktivom, nastavlja se Zakonom o HRT-u i očekuju se značajne izmjene Zakona o medijima. Na to treba dodati i Zakon o audiovizualnim djelatnostima o kojima je gospodin Hribar govorio. I tek punom provedbom svih tih zakona, mi možemo ocijeniti jesmo li u tom naporu uspješni ili ne. U tome svatko ima svoj dio odgovornosti. On se može nekome sviđati ili ne sviđati, ali on je naš jedini kojeg imamo i moramo mu pomoći da što bolje radi. Na tom tragu su i bile odredbe novog Zakona o elektroničkim medijima.
- Ugovor koji će Vlada potpisivati sa HRT-om nije koncesijski ugovor i ne zamjenjuje koncesijski ugovor. Članak 3. ovog Zakona je za HRT koncesijski ugovor koji propisuje što HRT radi i to je trajno dok netko ne odluči promijeniti zakon. Ugovor samo definira kako će se ispunjati ta javna funkcija.
- Što se tiče pristojbe ne može netko odlučiti da to bude 0% ili 0,3% jer vrlo je precizno definirano na temelju čega nadzorni odbor može donijeti drugačiju odluku, ali u prvom redu mora osigurati da sve ono što je propisano ugovorom se može isfinancirati.

VINKO BREŠAN, Društvo hrvatskih filmskih redatelja:

- Borba za javnu televiziju je borba koja se mora zbiti na dva fronta. Jedan je Zakon o HRT-u gdje moramo osigurati neovisnost HRT-a s jedne strane i s druge strane financijsku stabilnost HRT-a, da bi se HRT mogao restrukturirati. Postoji na žalost i drugi front, a to je reakcija samog HRT-a na ove situacije. U srpnju je Vlada odlučila smanjiti pristojbu, to je bio vrlo jasan alarm cijelom HRT-u da se zbiva za njih nešto vrlo nepovoljno.
- G. Brešan još nije pročitao dokument HRT-a pod naslovom Strategija programskog restrukturiranja HRT-a u javnu televiziju. HRT ima apsolutno kadrovske sposobnosti takav dokument napraviti u mjesec dana ali taj dokument se nije napisao ili nije se dogodio. Sljedeće pitanje je zašto se on nije dogodio, zašto HRT nije imao tu reakciju, odnosno zašto ta reakcija koju je imao nije objavljena javnosti, da li je to razlog da su odnosi u HRT-u toliko blokirani da se taj dokument ne može donijeti, ako to jest razlog onda se u velikoj mjeri odgovornost te ne reakcije HRT-a nalazi ovdje u Saboru, jer su odnosi u HRT-u preslik odnosa kako ih je Sabor postavio, u izboru Vijeća i u izboru Uprave.
- Sada je pitanje ne samo reakcije HRT-a nego reakcije političke elite prema HRT-u da mu se omogući da se posloži tako da se takvi dokumenti mogu donijeti. Da mi sada ne govorimo napamet što bi HRT trebao biti, HRT u ovom trenutku ima jako puno elemenata javne televizije. Hrvatska kao zemlja znanja koja ima ispod sat vremena obrazovnog programa nije u tom slučaju dovoljno javna televizija. Gledao sam program, čitao sam program.

DRAŽEN MAVRIĆ, predsjednik uprave Nove TV:

- Namjerno ističe da je predsjednik uprave hrvatske firme koja zapošljava 330 građana koji u Hrvatskoj plaćaju poreze, zato što mu se danas, nakon cijele rasprave, čini kao da je na suprotnoj strani.
- Hrvatska radiotelevizija je nesumnjivo veliki brand, nasljeđe koje se prenosi već desetljećima i koje u ovom trenutku svog razvoja u okruženju u kojem živimo, nailazi na određene teškoće, a po mišljenju g. Mavrića te teškoće nisu uzrokovale komercijalne televizije niti komercijalni mediji.
- Kada govorimo o Zakonu o HRT-u on je bitan prvenstveno što ovaj Zakon o HRT-u ne determinira budućnost samo Hrvatske radiotelevizije nego determinira budućnost hrvatskih medija u cjelini, što g. Mavrić ističe ispred svojih kolega iz tiskovnih medija, radija, interneta i koji se udružili u jednu ad hoc skupinu komercijalnih medija i bore se da osiguraju budućnost za naše medije, za neke buduće projekte i za 6 tisuća zaposlenih.
- Ovaj skup to treba imati na umu, da 8 tisuća hrvatskih zaposlenika živi od medija.
- Cijela rasprava se vodi oko toga koliko će biti minuta oglašavanja, a što je prvenstveno u interesu hrvatskim komercijalnim medijima koji isključivo žive od tih minuta, i nije mu jasno kako cijelo vrijeme govorimo o tome kako će te komercijalne minute upropastiti Hrvatsku radioteleviziju, a nitko se nije zapitao koliko je novaca potrebno Hrvatskoj radioteleviziji da servisira one usluge javnosti za koje je namijenjena Zakonom postojećim tako i budućim.
- Nitko se nije zapitao da li je milijardu i 200 milijuna kuna dovoljno ili previše ili premalo za ono što Hrvatska radiotelevizija nudi i da li ta usluga može biti puno bolja za taj iznos novaca, ne uzimajući u obzir komercijalne prihode, oko kojih na žalost, Ministarstvo kulture i hrvatska Vlada nemaju konačan stav i oko kojeg možemo u ovom trenutku raspravljati.
- G. Mavrić smatra da HRT ima iznimne resurse i da HRT može u ovim financijskim okvirima koje ima, ponuditi vrhunsku uslugu u javnom servisu i da ako s te strane gledamo i uspoređujemo sa financiranjem komercijalnih medija HRT i dalje ima financijsku dominaciju u bilo kojem pogledu. Prema tome, naglašava da komercijalna minutaža o kojoj se sada govori i svodi se na raspravu da li će 4 sata od dnevnog emitiranja HRT imati smanjenu minutažu u oglašavanju, nikako ne može ni neće ugroziti opstojnost HRT-a niti će utjecati na nivo usluge i sadržaja koju HRT može i treba pružiti.
- Kao hrvatski građanin želi da HTV bude jak medij i pravi javni servis ali također ne želi da neki budu crne ovce u hrvatskom medijskom prostoru i želi da se komercijalnim televizijama omogući ono što je i Ustav Republike Hrvatske omogućio, a to je da postanu profitabilni.
- U sadašnjem trenutku u konstelaciji snaga kakve jesu na tržištu sa financijskom pomoći HRT-a i načinom na koji obnaša svoju uslugu, to je nemoguće.
- Na opasku dvoje sudionika da HTV 1 ispunjava 60% svoju javnu ulogu, a komercijalna televizija 20%. HTV 2 ispunjava još manje od 60%, naglasio je da HTV ispunjava s 50% svoju javnu uslugu, u isto vrijeme 15% ukupnih prihoda čine komercijalni prihodi. Drugim riječima ako je tome točno HRT-a upotrebljava pretplatu za financiranje komercijalne djelatnosti, što je neprihvatljivo po mišljenju g. Mavrića.

MLADEN CEROVAC, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

- Pravila o radu Agencije su jako detaljna. Uređena su zakonskim i podzakonskim aktima. Način donošenja odluka, način ocjenjivanja onih instituta kojima se agencija bavi, isto su objavljeni u Narodnim novinama i na webu Agencije. Međutim Agencija zna da su neke odluke, od kojih nijedna nema ispod 100 stranica jedna zastrašujuća mješavina prava i ekonomije i tehničkih detalja, i nije ih lako čitati.

- Jedna od zadaća svih agencija je tzv. *competition advocacy* – stvaranje svijesti o prednostima tržišnog natjecanja i koristi koje donose potrošačima.
- S obzirom da su se u raspravi spominjali neki tehnički detalji koji nemaju veze sa tržišnim natjecanjem g. Cerovac ih je pojasnio. Damping cijena se ne bavi Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, nego Ministarstvo gospodarstva. Damping postoji samo kod uvoza i podliježe posebnim pravilima. Agencija se bavi predatornim i ekstenzivnim cijenama, dakle pretjerano visokim cijenama.
- Agencija ne ide u ono što se zove *fishing expedition*, radi na temelju prijave, djeluje *ex post*, osim kod koncentracija. Na hrvatskom tržištu svi veliki igrači, nakladnici, elektronički mediji, tiskani mediji kažu da im to narušava njihovu tržišnu poziciju, ali se nitko od njih nije javio. Jer kad se netko javi Agenciji i kažu da konkurent ima predatorne cijene, Agencija će zatražiti njegovu cijenu i strukturu da se vidi koja je tržišna cijena, a oni to u pravilu baš ne žele dati.
- Također, možda ključno i presudno pitanje je da nema stranih i domaćih poduzetnika u Hrvatskoj. Svi su poduzetnici hrvatski i domaći, svi koji su ovdje registrirani. Dakle, elektronički mediji ne bi mogli raditi da nisu registrirani u Hrvatskoj i da ne podliježu hrvatskim propisima sa stanovišta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.
- Treća je stvar, a to je i profesorica Bašić spomenula, je da će Agencija reagirati u slučaju nekog imaginarnog kartela. Kada Agencija vodi kartelne istrage to se ne objavljuje, no do sada Agencija kod kartela nije imala alata, nego je tek sad dobila potreban alat, trećim zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja. Također je dobila jedan vrlo važan alat, a to je mogućnost oslobođenja od kazne za informatora..

g. DAMIR TEREŠAK, član udruge filmskih producenata i član Udruge televizijskih producenata.

- Govori sa stajališta struke, dakle onih koji nisu vezani niti za nijednu televiziju, i koji se bave i filmskom proizvodnjom i televizijskom proizvodnjom da bi opstali.
- Sumnja u podatak da je AV djelatnost treća djelatnost u hrvatskoj zato što je trenutno ta djelatnost nešto što je svedeno na *de facto* puko preživljavanje. Prije 7 godina kada je RTL došao u Hrvatsku i u međuvremenu jačanjem NOVA TV, nezavisni producenti su se ponadali procvatu djelatnosti, no u međuvremenu se dogodilo da su se svi okrenuli uglavnom Hrvatskoj televiziji gdje vide jedinog zainteresiranog partnera. Kad je RTL došao bilo je dvije do tri tisuće domaćih projekata koji su im bili ponuđeni. Niti jedan nije bio prihvaćen.
- Tako da su nažalost u ovoj situaciji prirodni resursi manje-više potpuno neiskorišteni jer je ta djelatnost propulzivna zato što ona ne zahtijeva veliko ulaganje, no kroz nju se mogu razviti i razne druge djelatnosti. To su filmske uslužne djelatnosti koje se tiču pružanja usluga snimanja u Hrvatskoj koji se sada događaju ilegalno, zapravo mimo trgovačkih zakona.
- Prema tome, to je doslovce novac koji tu leži, koji bi se mogao ubrati malim naporom. Naravno, ne radi se samo o HRT-u nego se radi o medijskom prostoru, i ne može se uspoređivati s Njemačkom, sa uređenim demokracijama, državama koje imaju tradiciju, koje su te neke dječje bolesti riješili. EU nama prepušta da napravimo analizu da vidimo što to znači, ali da vidimo isto tako da li ostali korisnici medijskog prostora za 400 tisuća godišnje koncesije, da li oni ispunjavaju sve one funkcije koje bi trebali. Da li su oni ispunili svoje zadaće, da li to netko provjerava?
- Naravno i problem restrukturiranja HTV-a koji je sigurno nužan, ali isto tako srušiti nešto i iznova graditi u ovom slučaju to nije kao u građevinarstvu gdje je to najčešće najbolja varijanta, jer izgraditi i podići nešto iz nule nije najbolja varijanta u trenutku kad se otvaramo Europi.

JOSIP POPOVAC, v.d. ravnatelj HRT-a:

- Ukoliko bi se kojim slučajem dopustilo, urušavanje Hrvatske radiotelevizije, medijski prostor u Hrvatskoj bi se sveo upravo na mantru damping katastrofe. S takvom manтром je napadnut najmoćniji medij u jugoistočnoj Europi i vrlo se teško oduprijeti toj sili od strane kompletnog neprincipijelnog kartela, ali je to Hrvatskoj radioteleviziji puno lakše odbiti nego bilo kojem građaninu, bilo kojoj udruzi, bilo kojoj ideji.
- Ako sutra ne budemo imali javni servis, ako ne budemo imali javnu televiziju onda će taj neprincipijelni kartel imati prostor, bez da mu se može odgovoriti, nastupiti sa kvalitetnim pokazateljima 60% onoga što ne bi eventualno privatne televizije ni radile što doslovno isključivo ima javnu vrijednost. Ima javnu vrijednost i utakmica Hajduk-Dinamo, ali prijenos svete mise ima isključivo javnu vrijednost jer to komercijalni mediji nikada neće napraviti.
- Netočna je tvrdnja da se 20% javnog servisa financira s 20% prihoda od komercijalnih djelatnosti. G. Popovac ističe da niti u jednoj raspravi nije spomenuo niti jednu komercijalnu televiziju. Nije govorio o financiranju, na koji način i kako se na kraju može iz Hrvatske unutar međunarodne korporacije izvući novac a ne platiti ni kune ovoj zemlji.
- G. Popovac ističe da se na HRT radilo najpoštenije, svjesni svojih nedostataka. Bilo je govora o uvođenju specijaliziranih programa početkom ove godine, a početkom ove godine za malo je izbjegnuto mađarski sindrom bankrota. 1.siječnja 2010. je HRT imao 195 milijuna kuna negativnog tijeka novca, 600 milijuna kuna dospjelih obveza. Danas HRT posluje s dobiti, ali netko će trebati vratiti dugove iz prošlih razdoblja, netko treba vratiti gubitke iz prošlih razdoblja.
- S novim zakonom se uduplava televizijska proizvodnja, što znači da se uduplava i produktivnost radnika na Hrvatskoj radioteleviziji. Isto tako u planu restrukturiranja biti će i otpuštanje dijela zaposlenih kako bi došli do cijene proizvoda da ona bude konkurentna, da bude takva. Ali treba uvažiti i tradiciju.
- No s druge strane g. Popovac naglašava da, ukoliko se uzme dio marketinga Hrvatskoj radioteleviziji, sigurno sav taj iznos neće doći na komercijalne televizije, a najmanje novinskim nakladnicima.
- I konačno, pita zašto se ne pokaže tko je i na koji način radio dumping već tri godine u Hrvatskoj kad je u pitanju medijsko oglašavanje. Na kraju zašto bi Hrvatska radiotelevizija bila jedina ta o kojoj se raspravlja, a neuređen je kompletni medijski prostor, od portala na dalje.
- Hrvatska radiotelevizija i danas posluje prema prilično striktnom i rigoroznom zakonu bez obzira što je došlo do stanovite upravljačke krize. Ali i dalje posluje apsolutno po najrigoroznijim propisima. S druge strane nema takvih propisa niti za portale a to radi destrukciju medijskog, odnosno dijela oglašivačkog tržišta. Ako je itko jamac stabilnosti tog tržišta to je HRT sa svojim visokim cijenama, jasnim i objavljenim cjenicima i sa principijelnim ponašanjem i po pitanju osiguranja plaćanja i svih ostalih stvari koje drugi dionici toga tržišta ne rade.

DAMIR KAJIN, član Nacionalnog odbora:

- Hrvatska radiotelevizija je interes, to je moć, to je novac. To je jedna i pol milijarda kuna, milijardu i sto milijuna kuna po osnovu pretplate. Nekih 500 milijuna kuna po osnovu reklamnog prostora.

- Hrvatska radiotelevizija je ovisan medij. To je isto tako korumpiran medij, ali neobjektivan. Ali takav kakav je, a netko je rekao da je katastrofalan, loš, ali još uvijek je bolji od mnogih drugih medija. Sve se u ovoj zemlji može dirati, ali nikoga na Hrvatskoj radioteleviziji ne smije se niti pod navodnicima taknuti.

ILIJA RKMAN, član Programskog vijeća HRT-a:

- Tijekom svih današnjih prezentacija, govora, replika i tome slično nitko nije spomenuo 10 godina agresije, poraća i vidanja rana. Zbog toga je Hrvatska radiotelevizija, neovisno od njezine slabosti, hrvatska nacionalna i generacijska vrijednost, braniteljica i promotor hrvatske civilizacijske vertikale. I zbog ju treba braniti nogama i rukama.
- I zbog toga g. Rkman moli prisutne da se ne žuri s donošenjem ovog zakona jer se u žurbi radi puno grešaka.
- Trebamo novi zakon, dobar zakon, ali otvoriti prostor za djelovanje Hrvatske radiotelevizije.

LJUBICA LUKAČIĆ, potpredsjednica Odbora za informatizaciju, informiranje i medije:

- Osvrnula se na ono što je g. Stazić govorio, a to je neizbor 11. člana Programskoga vijeća HRT-a.
- Javnost je jako dobro upoznata zašto, iz kojeg razloga 11. član nije izabran, te gđa. Lukačić naglašava da su svi članovi Odbora za informiranje dužni postupati po zakonu i da to čine objektivno, i postojao je razlog zašto se izbor nije dogodio, tada kada je trebao biti.
- Naglašava da su nakon toga raspisana još dva natječaja, a za posljednji je u tijeku usuglašavanje.
- Ono što je mogla zaključiti je da je u principu ovaj zakon dobar, potreban i da će biti dobar temelj za HRT- Kao zastupnica očekuje da će na klupe stići kvalitetan konačni prijedlog o kojemu će s moći kvalitetno raspravljati, a do tada očekuje da svi oni koji se još nisu dogovorili, a misle, da bi mogli svojim prijedlogom utjecati na kvalitetniji zakon da to učine još dok Vlada nije predložila Saboru konačni prijedlog.

HLOVERKA NOVAK SRZIĆ, v.d. direktorice programa HTV-a:

- Naglašava da i kao novinari i odgovorni ljudi i stručnjaci i profesionalci koji rade u ovoj zemlji znaju politički i društveni okvir i gospodarski u kojem se ovaj zakon donosi.
- Svi su glasovali za liberalni kapitalizam i žele da ta pravila igre budu svima jasna.
- Gđa. Novak Srzić ne drži hrvatsku Novu TV, ni hrvatski RTL neprijateljima i suparnicima. Na ovom tržištu se moramo svi ponašati odgovorno. Pa govori o kolegama koji predstavljaju srednje i malo poduzetništvo u Hrvatskoj, koji upravo govore o tome kako se zakoni krše i kako ne mogu surađivati sa velikim igračima.
- Biti će 11 nacionalnih televizija na digitalnim platformama, marketinški kolač je oko 600 milijuna kuna, i bit će žestoka bitka za svaku minutu marketinga.
- Zato gđa. Novak Srzić kao novinar apelira, ne u ime trenutnih zaposlenika HTV-a, da se u tom liberalnom kapitalizmu zaštititi jedna institucija koja je važna za buduće generacije u smislu proizvodnje trajnog i javnog dobra. Tu je ta, o čemu je gospođa Škrabalo govorila, odgovornost hrvatske politike, hrvatskih političara.

RAJKA RUSAN, urednica Trećeg programa Hrvatskog radija:

- Dosta je pesimistična u vezi sa donošenjem novog zakona. Nije sigurna da će on uspjeti sprječiti urušavanje kvalitete programa zbog potpuno nestabilnog upravljačkog okvira u kojem svi zaposlenici HRT-a rade, tako zbog ekonomskih pritisaka unutar kojih cijeli HRT radi, i zbog kojih je zapravo sam HRT i u proizvodnji programa prisiljen rezati one dijelove programa i one službe koje su najmanje bitne.
- Tako i na HRT-u, ide se na rezanje raznih programa, vrlo vrijednih i kvalitetnih suradnika, ljudi sa velikim iskustvima, koji moraju jednostavno otpasti, jer je prihod i okvir u kojemu radimo vrlo nestabilan, a gđa. Rusan ne vidi da će ga ovaj zakon zapravo stabilizirati. Politika će i dalje imati velike ovlasti i uplitati se u odabir nadzornih odbora, upravnog vijeća itd.
- Gđa Rusan se pitala cijelo vrijeme zbog čega se taj zakon donosi, da li je to pritisak ili usklađivanje s normama EU ili promjenama na tržištu?. No, na kraju je zaključila da će se novac odlijevati pomoću ovog zakona u 3 točke, i da je stvarni razlog mijenjanja starog zakona, a to ovaj puta nije spomenuto – su redukcije u programu, koje će izazvati dosta tektonskih poremećaja u programima, a to su ograničenja u vezi sa sportom i prijenosima sportskih događaja. To je 40% hrvatske glazbe na svim programima i u svim podružnicama što je jednostavno nemoguće, jer je teško zamisliti 40% hrvatske kvalitetne glazbe, one koja može proći uredničke i programske kriterije. I treće su audiovizualni nezavisni proizvođači, što gđa. Rusan pozdravlja.

GOGA SIMONVIĆ, članica Izvršnog odbora HND-a:

- Smatra da je ovaj zakon rijetko nepripremljen zakon koji je došao u Sabor.
- Naglašava da niti ljudi s HTV-a, niti ljudi s komercijalnih medija, niti novinari koji bi trebali o tome izvještavati ne znaju o čemu se zapravo razgovora. Ovo o čemu se raspravlja, je po mišljenju gđe. Simonović rasprava o onih pola sata u 19.30, to je rasprava o politici i tko će prevladati na HTV-u. 20 godina se u ovoj zemlji vode rasprave o Zakonu o HRT-u koji bi trebao biti lišen utjecaja politike, donijeti samostalnost financijsku i programsku itd.
- Međutim, jedino je HRT uspio to, što je pokazala i današnja rasprava, da bude svakom na udaru, da su novinari nažalost pristali da budu uključeni u političke i marketinške igre i da danas ovdje kada nezavisni producenti traže da se čuva kao javni servis, zapravo i dalje vrijeđaju taj isti servis na kojem bi željeli raditi jer on kao nije pripremljen.
- Pokazuje da je HTV u svih ovih 20 godina njihovo vodstvo bilo najlakše napadati jer ni na jedan privatni medij se nikada nitko nije usudio od tih istih nezavisnih producenata i izdavača napasti, dapače sklapali su poslove svaki put, kompromise sa politikama koje vam u jednom trenutku dopušta, za tiskane medije sada govorim, 10% smanjivanje PDV-a na to, za uzvrat da se nešto daje.
- U svemu tome od svađe i televizija će na kraju doći na vrlo niske grane jer se neće uspjeti tako vješto prilagoditi političkim pritiscima i komercijalnim i marketinškim. Međutim, nažalost niti komercijalni neće sačuvati novinarstvo što bi trebalo nama kao pripadnicima ove profesije biti glavno jer je neovisnost,
- Komercijalni mediji su se proteklih deset godina samo priklanjali činjenici da ovise o marketingu, a ne i o sadržaju. Sada kad je pala naklada svih pisanih medija gledanost svih radio i tv postaja sada se vraća priča na da jedino gdje se može doći je na pretplatu HTV-a.

PROF.DR.SC. VESNA PUSIĆ, predsjednica Nacionalnog odbora:

Zaključak:

- Europske direktive i okviri omogućavaju nam da sami definiramo status i javnost javne televizije.
- Pitanje kvalitete za javnu televiziju je ključno – misija i vizija moraju doći iznutra. Ono što politika može napraviti je osigurati okvir ali ne može dati misiju i viziju.
- Racionalno financijsko poslovanje je imperativ i prvi preduvjet.
- Gđa. Pusić je podigla svoj glas protiv ekonomske ksenofobije, nema ekonomske ksenofobije svi mogu biti na tržištu i svi se mogu tu pojaviti, svi koji jesu su domaći, zapošljavaju domaće ljude i plaćaju domaće poreze itd.,
- Pitanje je da li mi unutar toga hoćemo javni servis? Kakva je javna televizija i što nju čini javnom je danas na puno načina ovdje diskutirano, na kraju smo se međutim, zapravo sveli na minutažu reklama u prime timeu. Ako je to pitanje javne televizije onda smo promašili temu.
- Tema mora biti kako osigurati kvalitetu javne televizije, a onda sve ostalo može biti posljedica toga i na to se nastavljati i u funkciji te kvalitete.